ҮШӨӨ МИЛЛИОН ПҮҮД ҮЛЭНХЭЙ

Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Яруунын, Хяагтын аймагуудай колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа түргөөр дүүргыт!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 237 (9991) | 1962 оной октябриин 6, суббото | Сэн 2 мүнгэн

* *

эһээ хүсэдөөр хаажа, түргөөр сэбэрлэхэ

таряалангаа аша үрэ эрхилхэ, хүдөө ажа урагамалнуудай тог- баян ургаса абаха үрэһэ хүрэнгэ гол һуу- г. Имагтал нютагай ин эрхэ байдалда сортын, һайн шанар- тэй болоходоол, хэ- аян ургаса абажа ша- бшуу.

бүхэниие иимэ һайн болгохо асуудалда правительствамнай саг анхарал табидаг. Үрэ- рюулагдажа табигда- рһаа абтаһан ургасые эргэлдэ гаргашалха- ургасаһаа хүсэд хү- рэһэ хаажа абаха, эр- ын үрэһэ элбэгжүүлхэ ажахынуудай хүдэл- йжаруулха гэһэн гү- хуулита тогтоол бии.

шье юрэнхы дээрээ кын колхоз, совхо- эз шухала хэрэг эгүй байһаар. Мү- эр ажахынууд һайн рын үрэһэтэй боло- тагай, тарилгадаа хү- хүрэнгэ хаажа ша- Хаагаа болоһоноошье сэбэрлэнгүй, муу ам- адуудта хадагалжа, газаа досоо хэбтүүл- хоролтодо оруулна. үбэл Кабанскын дүрбэдэхи отделенидэ үрэһэн сэбэрлэгдээ- рта хадагалагдажа, аран центнер ороолон бхайда баригдажа эн. Хэжэнгын совхоз- эй таряан тоог дээрэ шубуу шонхорто эдиг- бар болоходо хэдэн центнер дуташаһан Мүн олохон колхоз, үрэһэнэй ажахыда табидаггүй дээрэһээ ргаса ургуулаад, жэл һөө үрэһэ урьһаар атай болоно. Иимэ эрэг, харюусалгагүй уудта эсэс табиха саг

лдэ хаа хаанагүй ряанай болон бусад удай баян ургаса Иимэһээ ажахы бүхэн эй тарилгада хүсэд үшөө үлэхөөр хү- ка абаха аргатай. манай республикада са үгэдэг шэниисын эр хаагдаха зэргэ- гэхэдэ, хойто хабар атай зарим ургамал- арилга хороогдожо, нэ жэлэйхиһээ бүри ргдахаар хараалаг-

лдэ үрэһэн хэр хааг- сэбэрлэгдэжэ байна Урдын алдуу эндүү агүй гү? Республика бодото байдал хараад мохон ажахынуудай лэгшэд «таряан ехэ, агдана бэзэ» гэһэн- нэ шухала хүдэлмэ- хэрэгсээнэгүй. Энэл һаа боложо респуб- октябриин 1-нэй бай- ряанай үрэһэ хааха хадлаашьегүй бай- таабхын хуряагдажа түгэсэбэшье, үрэһэ об ррой 56 процент Үрэһэ хаалгаар Зэ- байкалиин, Захаами- най аймагуудай ажахынууд ехээр гээгдэжэ ябана.

Гэхэтэй хамта, хааһан үрэһээ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргөөд, һайн байрада хадагалха хэрэг урдынхяараал хангалтагүй байһан зандаа. Тарилга ехээр хэдэг Бэшүүрэй совхозой (директор нүхэр Козлов) үрэһэнэйнь амбаар, складууд һандархай, мүнөө хүрэтэр заһагдаагүй, сэбэрлэгдээгүй, избёосхоор сагаадагдаагүй байһаар. Иимэрхүү байдал бусадшье газарнуудаар үзэгдэнэ.

Зорилго юуб гэхэдэ, эдэ үдэрнүүдтэ—октябриин 10 болотор — хүсэд хүрэхөөр үрэһэ хаажа дүүргээд, тэрэнээ түргэнөөр сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ шухала. Энэ талаар ажахын хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд түрүү ажахынуудһаа жэшээ абаха зэргэтэй.

Тарбагатайн аймагай «Маяк» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Чистяков, агроном нүхэр Копылова) жэл бүри нютагжаһан, баян ургаса үгэдэг сортын эрхим шанартай үрэһөөр бүхы тарилгаяа хэдэг заншалтай. Тиихэдээ үрэһэ хүрэнгэеэ имагтал намартаа тарилгын шанарта хүргөөд, үбэлдөө һайн байрада хадагалжа амаруулдаг.

— Үбэлдөө таряа худхажа, сэбэрлэжэ байхада ургаха шанарынь муудадаг,—гэжэ нүхэр Копылова мэдүүлдэг.

Энэньшье зүйтэй. Мүнөө үедэ ажахы бүхэндэ таряа түргэн болзорто сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхөөр машинанууд хүсэд бии ха юм. Зүгөөр тэрэниие үдэр һүнигүй хүдэлгэжэ, тоог дээрэхи ажалые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм», «Заганский», Түнхэнэй, «Сибиряк» колхозууд болон бусад зарим ажахынууд һайн үрэһөөр лэ тарилга хэжэ, жэлһээ жэл бүри баян ургаса абана бшуу.

Тиин байгша ондо түрүүшынхеэ горохой, тэжээлэй бобын үрэһэн ехээр хаагдаха байна. Энэмнай тон харюусалгатай, гүрэн түрын удха шанартай хэрэг бшуу. Яахадааб гэхэдэ, республикымнай колхоз, совхозууд газар таряалангаа пропашной ургамалнуудые ехээр тариха гуримаар эрхилдэг болохонь ха юм. Эдэ ургамалнуудай аша үрэ ехэтэйе, мүн манай республикада баян ургаса үгэхөөр байһыень хаража байбашье, ажахын олохон хүтэлбэрилэгшэд энээндэ үшөөл анхарал багаар табина. Энэ шалтагаанһаа боложо, олон газарта эдэ ургамалнууд саг соогоо хуряагдажа абтангүй, ехэ гээлтэдэ ороо. Хуряагдажа абтаһан үрэһэн илгагдан, сэбэрлэгдэнгүй газаа хэбтэнэ. Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо хуряагдаһан горох мүнөө хүрэтэр сэбэрлэгдээгүй, ногоонуудһаа илгагдаагүй байһаар.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхажа, нютагжаһан сортын үрэһэ хүсэдөөр хаажа абаад, түргэнөөр тэрэнээ тарилгын шанарта хүргөөд, һайнаар хадагалха гээшэ ажахы бүхэнэй нангин хэрэг. Энэмнай Агууехэ Октябриин һайндэртэ республикын хүдөө ажалшадай эрхим бэлэг болохо бшуу.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор таряа хуряалга, таряа зөөлгэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ эрхим амжалта туйлаһан хүдөө ажахын эдэ түрүүшүүл республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

Я. Б. Банзаракцаев—Зэдын аймагай Борьёогой совхозой лафетнэ жаткын машинист. «ЖР-4,9» жаткаар хуряалгын эхилхэһээ хойшо 554 гектар таряа хадаа.

В. И. Тугаринов—Зэдын аймагай Борьёогой совхозой лафетнэ жаткын машинист. «ЖР-4,9» жаткаар 645 гектар таряа хадаа.

Н. В. Гаськов—Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой комбайнер. «С-6» комбайнаар хуряалгын эхилхэһээ хойшо 630 гектар таряа хуряагаа.

И. И. Белых—Загарайн аймагай Онохойн совхозой 4-дэхи отделениин комбайнер. «С-6» комбайнаар 615 гектар хуряажа, 3184 центнер таряа сохёо.

А. Бархaнов—Загарайн аймагай Онохойн совхозой 3-дахи отделениин комбайнер. «С-6» комбайнаар 509 гектар хуряажа, 4269 центнер таряа абаа.

Д. Ж. Жимбиев—Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер. «С-6» комбайнаар 600 га таряа хуряагаа.

А. Я. Чирков—Баргажанай совхозой кукурузашан. 193 гектарта кукуруза ургуулжа, тэрэнээ хуряагаа. 1300 тонно силос дарагдаа.

П. П. Воробьев—Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой тракторист. «ДТ-54» трактораар 770 гектар зөөлэн хахалалга хэбэ.

Б. В. Баннов—Хяагтын аймагай Погранична совхозой лафетнэ жаткын машинист. «ЖР-4,9» жаткаар 779 га таряа хадаба.

Д. О. Ешиев—Яруунын «Победа» колхозой тракторист. «ДТ-54» трактораар комбайн шэрэжэ, 570 гектар таряа хуряаха арга олгоо.

Г. П. Климов—Яруунын «Коммунизм» колхозой жолоошон, «ЗИС-5» автомашинаар 2800 центнер таряа зөөгөө.

А. Котланов, Д. Шарапов—Буряадай хүдөө ажахын институдай механизациин отделениин хоёрдохи курсын студентнэр. Тэдэ «С-6» комбайнаар Яруунын аймагта 10 үдэрэй туршада 217 га таряа хуряагаа.

Л. Албанова—хүдөө ажахын институдай зоотехническэ факультедэй нэгэдэхи курсын студентка. Яруунын аймагта комбайнай агрегадта һолоомо бухаллагшаар хүдэлхэдөө үдэрэй даабари 140—150 процент дүүргэжэ ябаа.

М. Мункуев—Буряадай хүдөө ажахын институдай студент. «С-6» комбайнаар Яруунын аймагта 13 үдэрэй туршада 300 гектар таряа хуряажа, 1200 гектарай һолоомо суглуулаа.

Шэнэ нагшуурга хэрэглээд...

Хүсөөтын үргэн таряалан дээрэ хойноо һолоомо арха барха, һүри һөөг ехэ болотор обоолон суглуулжа шэрэһэн хоёр трактор урматайгаар жүдхэжэ ябаба.

Энэмнай Чисаанын совхозой табадахи фермынхид (Хори) таряалан дээрэхи һолоомоёо түргэн болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулан, соможо абахын тула тэмсэжэ байна гээшэ. Байгша ондо эндэхид 2450 гектарай һолоомо хуряажа, газараа намарай паар болгон хахалха зорилготой.

Энэ хүдэлмэридэ машина, техникын хүсэ зүбөөр ашаглан, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын тула Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин агроном-эмхидхэлшэ Н. И. Суздалевой дурадхаһан схема-зураг хэрэглэжэ, тусхай раматай нагшуурга хээ. Тэрэнэй модон түхеэрэлгые фермын бэрхэ дархашуул: Николай Балдуев, Семен Дагнеев гэгшэд нэгэ үдэр соо хэжэ, бэлэн болгоо. Харин нагшуургын модон үргэндэ түмэр ула хадаха, хүндэлэн түмэр, хажуу тээхи татуурга гэхэ мэтэ хэрэгсэлыень түмэршэ дархашуул: Цыбик-Доржо Найданов, Аюржана Намсараев гэгшэд баһал түргэн хэжэ бэлдээ.

— Таряалангай һолоомо суглуулха тиимэ нагшуурга саашадаашье үргэнөөр хэрэглэхэбди. Тиимэһээ нагшуургын 2—3 жэлдэ ябахын тула үргэн доронь хабтагар түмэрөөр ула халажа үгэнэбди,—гэжэ фермые эрхилэгшэ нүхэр Доржиев хэлэнэ.

Мүнөө тэдэ нагшуургануудые шадамар бэрхэ трактористнар Иван Пятых, Георгий Михайлов гэгшэд трактораараа шэрэжэ, нилээд ехэ таряалангай һолоомо татажа абаа. Тэрэнэйнгээ ехэнхинь малай гүүртэ, отарада зөөгөө. Трактористнууд: Михаил Салуев, Федор Дианов гэгшэд һүниндөө нагшуурга шэрэжэ, баһал һолоомо суглуулалсана.

Энээнэй ашаар фермынхид тракторнуудаа үдэр һүнигүй, хоёр халаанда хүдэлгэжэ, бүхы таряалангайнгаа һолоомо табан хүдэлмэриин үдэр соо суглуулан соможо абаха юм.

И. Марактаев.

Зэдын аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралда

Ажалыемнай һаатуулна

Мүнөө намар сагай уларил тиимэшье һайн байгаагүй, хуряалгын үедэ манай Зэдэ голоор хура бороон хэдэн үдэрөөр ородог һэн. Бидэ комбайнернууд нилээд ехэ таряагаа хадаад, наратай дулаан үдэрнүүдтэ тогтохые хүлеэжэ байгша һэмди.

Ажалайнгаа зарим тэды һаатабашье, хадагдаһан баалнуудаа суглуулан сохижо орообди. Комбайнуудайнгаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдажа байхада өөһэдөөшье урматай байгаабди. Бидэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдадаг, таряа хуряалгые богони болзор дотор үнгэргэхэ зорилго табигдадаг байгаа. Манай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парторг Г. Бадмажапов, агроном Лобыгин гэгшэд, мүн КПСС-эй райкомой даалгабаряар хүнүүд ерэжэ хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые үнгэргэдэг һэн.

Теэд һүүлэй үедэ механизаторнуудай дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулагдахаяа болишонхой. Намарай халуун хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ урда хэлсэжэ байдагнай мартагдаа. Политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг, механизаторнуудта туһаламжа хүргэгдэдэггүй дээрэһээ ажалаймнай охин замхажа байнхай. Энээниие хэдэн баримтануудаар гэршэлээ. Сентябриин 17-18-най үдэрнүүдтэ комбайнай гурбан агрегат 45 часай туршада миин зогсоо һэн. Юуб гэхэдэ, таряа зөөхэ автомашинанууд табигдаагүй бшуу. Тэрэнһээ хойшошье комбайнууд үдэртөө 3-4 часаар һаатажа байдаг болонхой. Заримдаа машинануудаймнай горючи, тоһо саг соогоо асаргданагүй, һүниндөө ажаллаха гэхэдэ комбайнуудта гэрэл тодхохо хэрэгсэлнүүд байдаггүй. Тиихэдэ хамтын эдеэ хоол бэлэдхэгдэнэгүй. Байраһаа аяар 15 километрын тухай газарта ошожо ажалланабди. Үдын хабада гэртээ ошожо сайлаха хэрэг гарадаг. Тиигэжэ ажалаа үдэртэ 2-3 часаар һаатуулха баатай болонобди. Энээнтэй хамта намар орой боложо, саг хүйтэржэ байнхай. Һүниндөө машинануудайнгаа уһые адхажа хононобди. Харин үглөөгүүр ажалдаа гараха гэхэдэ бэлэн уһан байдаггүй.

Хуряалга хүрэтэр нилээд ажаллагдахаар, нэгэ комбайнай агрегадаар үшөө 200 гектар хүрэтэр таряан хуряагдахаар байна. Шамдажа ажаллаагүй һаа, хамаг таряагаа саһан доро оруулха байнабди. Эдэ бүгэдые мэдэжэ, ойлгожо байгаад, колхозоймнай правлени, партийна организациин хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай.

Механизаторнуудай зүгһөө: **Раднаев, Дунаев, Мендиков.**

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ТООДО

Хяагтын управлениин харьяата Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудай зарим колхоз, совхозууд гүрэндэ орооһо таряа худалдалгаар социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Жэшээлэн хэлэхэдэ, Бэшүүрэй Ждановай нэрэмжэтэ колхоз дүн хамта 13 мянган центнер таряа худалдаха аад, һүүлэй мэдээгээр тэрэнээ 13069 центнертэ хүргөөд байна. Тэрэшэлэн Хяагтын «Дружба» колхоз уялгаяа мүн лэ холо үлүүлэнхэй.

Тиихэдэ түсэбһөө гадуур таряа худалдаха даабаряа Хяагтын Погранична совхоз, Бэшүүрэй «Рассвет» колхоз болон бусад ажахынууд нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Һаяар Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ, XXI-дэхи партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд таряа худалдалгаар социалис уялгаяа дүүргэхын түлөө шармайн тэмсэнэ.

Г. Овсянкин.

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЯНШАЛГА ДҮҮРЭБЭ

БЕЛГРАД, октябриин 4. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев гүрэнэй хэрэгээр Югославиин Федеративна Арадай Республикада 1962 оной сентябриин 24-һөө октябриин 4 хүрэтэр аяншалба. Л. И. Брежнев, ФНРЮ-гэй президент И. Броз Тито хамтын коммюникедэ үсэгэлдэр үдэшэлэн гараа табиба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, тэрэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүд Югослави ошоод байха үедөө ФНРЮ-гэй ниислэл Белградта, Сербиин, Хорватиин, Словениин, Арадай Республикануудай хэды городуудта, элдэб промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахын имениннүүдтэ, соёл культурын, научна эмхи зургаануудта хүрэһэн байна. Тиигээд республиканuудай, нютагай захиргаанай органуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, ажалшадтай эдэнэр уулзаа. Совет айлшадаа хаа хаанагүй хани халуунаар угтаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Югославиин Федеративна Арадай Республикын президент И. Броз Тито гэгшэтэй уулзаба, хөөрэлдэбэ.

Хани ёһоной, үнэн зүрхэнэй, бэе бэеэ ойлголсолгын, хүндэлэлгын оршон байдалда хөөрэлдөөнүүд үнгэрөө. Тиигээд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-югослав хани харилсаанда хабаатай, мүн уласхоорондын шухалын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Уласхоорондын шухалын шухала асуудалнууд тухай, дэлхэйн хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай һанамжаяа хоёр талаһаа хэлсэбэ. Тиигэжэ эдэ асуудалнуудаар хоёр талын баримталдаг хараа шугамай адли гү, али дүтэрхы байһаниинь тодорхойлогдоо.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха, хоёр оронуудай, арадуудай хоорондо үргэн хани харилсаа тогтоохо гуримуудые бэелүүлхын түлөө хоёр оронууд тэмсэнэ гээд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, ФНРЮ-гэй президент дахин тэмдэглэбэ. Эдэ гуримуудые сахиха гээшэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгэй бодото үндэһэ һууринь болоно гээд хоёр тала тоолоно.

Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын, гадна хүн түрэлтэнэй бүхы талаһаа хүгжэхын түлөө бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха хэлсээе түргөөр баталха шухала гээд хоёр тала тоолоно. «Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха тухай» Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн XVII сессиин шиидхэбэринүүд дээрэ буу зэбсэг хуряаха хэлсээн үндэһэлхэ болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ ФНРЮ-гэй президент хоёр өөһэдынгөө арадуудай хүсэлэл бодолые тодорхойлон, эб найрамдалда дуратай дэлхэйн хүсэнүүдтэй хамта бүхы янзын ядерна зэбсэг туршалгые хойшолуулашагүйгөөр хорихо хэлсээ баталхын түлөө хамтаараа тэмсэхээр шиидэһэнээ мэдүүлнэ. Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-ой комитедэй гэшүүд — бэеэ абанги оронууд тусхай дурадхал оруулаа һэн. Энэ дурадхалынь тус асуудалаар хэлсээ баталха ёһотой таарамжатай үндэһэ һууринь болоно.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха тухай договорой проектые зохёохо гээшэ тон шухала зорилго болоно. Гэхэтэй хамта, энэ договорой проектые зохёожо байхадаа уласхоорондын шахардуу байдалые һулаpуулхын, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэдэг болохо эрхэ байдал бии болгохын зорилгоор тусхай хэмжээнүүд абтаха ёһотой гээд Советскэ Союз Югослави хоёр мэдэрнэ. Иимэ хэмжээнүүдые зэргэ бэелүүлжэ байгаа һаа, ашатай туһатай байгаа. Европын түбтэ, Балканда, дэлхэйн бусад районуудта атомна зэбсэггүй зононуудые бии болгохо хэрэгтэй гэжэ тэмдэглэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаха, Германитай эбэй договор баталха, Баруун Берлиндэхи байдалые һайжаруулха шухала. Эдэ бүгэдые бэелүүлээ һаа, Европодо аюулгүй байдал тогтоохо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ уг зорилгонуудтай таарaлдаха һэн.

Германида бүрин эрхэтэй немец хоёр гүрэн бии болонхой. Германиин асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэдээ тэндэ тохёолдоһон энэ бодото байдалые хараада абангүй байжа болохогүй гэжэ тоолоно.

Хитадай Арадай Республика ООН-до өөрынгөө хуулита һуурие үшөөл эзэлээдүй байһаар. Энэ огтолон тэсэшэгүй хэрэг болоод байна гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, ФНРЮ-гэй президент һанамжална. Тиигээд энэ организациин гэшүүн болгожо Хитадай Арадай Республикые абаха ёһотой гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, ФНРЮ-гэй президент хоёр сэхэ шууд мэдүүлнэ.

Колониализмые хүсэдөөр, хойшолуулангүйгөөр усадхаха, бэеэ даанги харгы замда гараһан арадуудта бүхы талын туһаламжа үзүүлхэ, эдэ арадуудай национальна экономикоёо, бүрин эрхэтэй байлгаяа бэхижүүлгэдэнь туһалха хэрэгтэй байна. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхын түлөө эб найрамдалда дуратай бусад оронуудтай хамта Советскэ Союз, Югослави сэхэ шууд тэмсэхэ гээд хамтын коммюнике соо тэмдэглэгдэнхэй.

Уласхоорондын экономическа харилсаануудта, дэлхэйн худалдаа наймаанда хаалта, бэрхэшээлнүүд зорюута тохёолдуулагданхай. Мүн худалдаа наймаанай талаар зарим оронуудые газаашалха һэдэлгэ гаргагдадаг. Иимэ аашанууд «ниитын дэлгүүр» эмхидхэхэ талаар гаргагдаһан байна бшуу. Зорюута бии болгогдоһон эдэ хаалта хашалтануудые усадхаа һаа, ехэ удха шанартай байгаа гэжэ хоёр оронууд тоолоно. ООН-ой гэшүүд —оронуудай хабаадалгатай бүхэдэлхэйн экономическа конференци зарлаха хэрэгтэй гэжэ тоолобо.

СССР ФНРЮ хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаанууд, бүхы талын харилсаа холбоон хоёр оронуудай арадуудай уг зорилгонуудтай таарaлдана. Тиигээд энэ ушар эб найрамдал хамгаалха, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болоно. Һүүлэй үедэ хани ёһоной харилсаа, бүхы талын харилсаа холбоо тогтоохо талаар горьтой амжалта туйлагдаа гээд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ ФНРЮ-гэй президент хоёр ханамжатайгаар тэмдэглэнэ.

СССР Югослави хоёрой хоорондо экономическа, политическэ, научна, соёл культурын болон бусад асуудалнуудаар харилсаа холбоогоо саашадань үргэдхэхэ таатай зохид эрхэ байдал, хоёр талын эрмэлзэл бии гэжэ хэлсээнүүдэй үедэ тодорхойлогдобо. Иигэжэ коммюнике соонь заагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй айлшалалга, хэлсээнүүдэй үедэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүд СССР-эй, ФНРЮ-гэй хоорондохи хани ёһоной, бүхы талын харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болоно.

Л. И. Брежнев Югославиһаа бусаба

октябриин 4. (ТАСС). ховно Соведэй Президиу- үрүүлэгшэ Л. И. Брежнев үнөөдэр Москва бусажа Югославиин Федеративна Республикын президент Тито гэгшын уряалаар хани орондоо тэрэ айлшалаад

аэродром Советскэ Со- тугуудаар шэмэглэгдэн- Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, Полянский, М. А. Суслов, Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев болон бусад Л. И. Брежневые, тэрэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүдые угтаба.

Югославиһаа Советскэ Союзда байдаг посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо Югославиин хэрэгүүдээр саг зуурын этигэмжэтэ М. Пешич, мүн СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонор, совет, гадаадын журналистнууд тэндэ байгаа.

Хани ёһоной аяншалгын амжалтатайгаар дүүрэһэнэй түлөө Москвагай хүн зон Л. И. Брежневые амаршална.

...НДИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВА ЕРЭБЭ

Республикын президент Кекконен һамгантаяа ок- Москва ерэбэ. СССР-эй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой уряалаар айлшад ерэһэн байна. Эдэнэр манай орондо хоёр долоон хоногой туршада амарха юм.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 45 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

Ерэхэ жэлэй түсэбөөр

Совет арадайнгаа ехэ һайндэрые ажалай ямар бэлэгтэйгээр угтаха гээшэбибди гэһэн асуудал Загарайн модоной комбинадай модо хюрөөдэлгын цехэй хүдэлмэришэн бүхэниие һонирхуулна. Арга боломжонуудаа дахинаа хаража үзэһэн тус цехэйхид модо хюрөөдэхэ арба нэгэ һарын даабариие ноябриин 7-ой үдэр дүүргэхэ гэжэ шиидээд, хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэхэ гэһэн һанал эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана.

Модо хюрөөдэгшэд долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, графигаа уридшалан дүүргэнэ.

Тус модоной комбинат Буряадай «Целинстрой» трестые барилгын шухала зүйлнүүдээр хангадаг. Хүдөө тосхонуудта барилга эрхилдэг трестын хүдэлмэришэд ямаршье таһалгаряагүйгөөр барилгын элдэб модо эндэһээ абажа байдаг. Модо хюрөөдэгшэд энэ жэлэй эхинһээ хойшо 10 гаран һарын түсэб амжалтатай һайнаар дүүргээ. Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ мүрысэжэ байһан цехүүд, халаануудай дундаһаа Семен Иванович Занграев, Михаил Николаевич Подкорытов гэгшэдэй даадаг халаан түрүүлжэ ябана. Бүтээсэ ехэтэй ажалаараа суурхадаг нүхэр Занграевай халаан коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэлсөө. Мүн иимэ нэрэ зэргэтэй болохын тула нүхэр Подкорытовай халаан мүрысэжэ байна. Энэ хоёр халаанай хүдэлмэришэд байгша оной даабариие дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана.

Октябриин урда тээхи ажалай вахтада жагсаһан модо хюрөөдэгшэд сүүдхэ бүхэндэ 10—15 кубометр модо түсэбһөө гадуур хюрөөдэнэ. Модо хюрөөдэгшэд В. Борисов, Е. Трофимов, Ф. Сафин, В. Любецкой, И. Трофимов болон бусад эршэтэ ажалай жэшээ харуулан, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Түрүү цехэй модошодой абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэнь лабтай.

С. Тюлюкин.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭ

Анатолий Жидяевые паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд һайн танихал байха. Нүхэр Жидяев 1952 ондо ЖУ-дэ слесариин мэргэжэл шудалаад, энэ заводто хүдэлмэриин дүршэлтэй танилсажа эхилээ бэлэй.

—Заводто ажаллахаа ерэһэн түрүүшын үдэр хэсүүтэй байгаа һэн. Абаһаар ажалай дүршэлгүй байжа, пилээд ядарагша һэм. Слесариин мэргэжэл улам саашань шудалхадамни заводой үнинэй хүдэлмэришэд намда горьтой туһаламжа үзүүлээ, заабари үгөө,—гэжэ нүхэр Жидяев мүнөө хөөрэдэг.

Энэ нүхэр заводто ажаллажа эхилһэн түрүүшын хэдэхэн һара соо слесариин 4-дэхи разрядай мэргэжэлтэй болоод, заводойнгоо түсэбтэ даабаринуудые бригадынгаа гэшүүдтэй хамта дүүргэлсэжэ эхилһэн байгаа. Вагонно-колесно цехтэ слесареэр ажаллажа байхадаа өөрынгөө шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхын хойноһоо үдэр бүри оролдодог, шэнэ юумые дэмжэдэг, үүсхэлшэ байһанаа нүхэр Жидяев харуулжа эхилһэн байгаа. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума Анатолий Жидяев мэргэжэл ехэтэй слесарь болохоһоо гадна, ухаалан зохёолго, уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, бар хүсэ хэрэглэхэ ажалые хайшан гэжэ хүнгэдхэхэб гэжэ бодомжолжо үзэһэн байха. Тиихэдээ мэргэжэл шадабариияа улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байһые мэдэржэ, түмэр замай үдэшын техникумэй металл болбосоруулгын отделенидэ ороод, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэһэн байгаа.

...Анатолий Жидяевай сэрэгэй албанһаа бусажа, түрэл заводтоо ерэхэдэнь тэрэниие заводой дирекци, цехэй комитет һаяхан эмхидхэгдэһэн комсомол залуушуулай мөөр заһабаридаг нэгэ бригадые ударидагшаар томилоо һэн. Нүхэр Жидяев залуушуулые ударидан ажаллаха зуураа, тэдэнэйнгээ мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь, ондоо мэргэжэл шудалхадань хододоо туһаламжа үзүүлжэ ябаа. Богонихон сагай хугасаа соо бригадын гэшүүн бүхэн хоёр-гурбан мэргэжэлтэй боложо, һара, квартал бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэг болоһон байгаа.

«Эрэ хүн зориһондоо» гэһэн арадай оньһон үгын ёһоор нүхэр Жидяев һуралсал мэргэжэлээ бүри дээшэлүүлхын тулада 1959 ондо түмэр замай техникумэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн Эрхүүгэй политехническэ институдай филиалай 1-дэхи курсда һуралсажа эхилээ. Ажаллажа байгаад амжалтатай һайнаар һуралсаа. Анатолий Григорьевич Жидяевай хүтэлбэрилһэн бригада мүнөө коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болохын түлөө мүрысэнэ.

Мүнөө нүхэр Жидяев главна металлургын таһагта ажаллана. Харин бригадынгаа ажал хүдэлмэреэр тэрэ ходо һонирхожо, техническэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг.

Н. Хазуев.

Түрүү аргын ашаар

Энэ жэлдэ Хандагатайн леспромхозой модошод ажалай түрүү арга нэбтэрүүлжэ, һайн үрэ дүн харуулан ажаллана. Леспромхозой бүхы участогуудта модые багсалан ашаха түрүү арга хэрэглэгдээ. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ 20 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Пункт, участогуудта модо хюрөөдэхэ, ашаха ажал дууһан оньһожоруулагдажа байна. Түрүү арга үргэнөөр хэрэглэжэ байһан тус леспромхозойхид гурбан кварталай түсэбые болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 8000 шахуу кубометр модо бэлэдхээ.

Леспромхозой модошод Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаха зуураа, шэнэ уялга абаба. 10 һарынгаа даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 15 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Ажалай түрүүшүүл, модошодой замайнь залуушад ноябриин 7 болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гэһэн уялгатай. Жэшээлхэдэ, модо хюрөөдэгшэ, Социалис Ажалай Герой Костромин, бульдозерист Никифоров, автомашинын жолоошон Кравец болон бусад түрүүшүүл жэлэйнгээ даабариие 10 һарын туршада дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

⁂

Хүртэйн леспромхозойхид Агуухэ Октябриин 45 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсон, 10 һарынгаа түсэбые ноябриин 7-ой үдэр болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 5 мянган кубометр модо Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээхэ гэжэ зоригжонхой.

Тус леспромхозойхид модо шэрэхэ 9 һарын даабариие болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргээ. Байгша оной 9 һара соо 133 мянган кубометр модон шэрэгдээ гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 36 мянган кубометр үлүү ехэ модон шэрэгдэһэн байна.

Н. Тюрнев.

Н. Г. ЗАГЛАДЫН БЭШЭГЫЕ УНШААД БАЙХАДАА...

СЭДЬХЭЛЭЙ СЭБЭР—БА[...] АЖАЛАЙ ҮРЭ—АЛДА[...]

НИИТЫН ХЭРЭГ—НАНГИН ХЭРЭГ

Мүнөө манай агууехэ Эхэ орон дотор коммунизмын байгуулагдажа байха үедэ совет хүн бүхэн туйлай ехэ үүсхэл оролдолготойгоор ажаллажа, энэ түүхэтэ зорилго бэелүүлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулхаар үнэн зүрхэнһөө зоригжон, хамаг бүхы хүсэл эрмэлзэлгээ, хаба шадалаа хамтын хэрэгтэ, арад зонойнгоо ашатуһын тулада элсүүлнэ. Түбхын түрүүндэ хамтын, ниитын хэрэгэй түлөө!— совет хүнүүд имагтал иимэ уряатайгаар ажалладаг, ажаһуудаг болонхой. Совет хүн байһан хүндэтэ нэрэ зэргээ үндэр дээрэ үргэжэ, арюун нангинаар сахижа ябаха, али бүхы талаараа — ажал хүдэлмэреэрээшье, ажаһуудалаараашье, абари зангаараашье, хэрэг үйлөөрөөшье,—эрхим дээдэ үльгэр жэшээ харуулха, манайда ойрын сагта коммунизм байгуулхын тула үүсхэл оролдолго гаргаха, энэ хэрэгтэ һаад ушаруулмаар, түбэг татамаар муу муухай юумэнтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, харин һайн һайхан, урагшатай, урматай юумые ходо үүсхэжэ, дэмжэжэ байха гээшэ мүнөө үеын хүнэй гүн сэдьхэлэй, арюун һэшхэлэй хэрэг болоо ха юм.

Энэ асуудалаар украин арадай алдарта басаган Социалис Ажалай Герой Надежда Григорьевна Заглада гүн удхатай, үргэн шэглэлтэй үүсхэл гарганхай. Нэрэ зэргээ хүндэлхэ гээшэ алишье талаараа айхабтар ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг. Манай буряад арадай дунда үни заяанһаа хойшо: «нэрээ хухаранхаар— яһаа хухара» гэлсэдэг. Тиигээд хүн нэрээ хухарахагүй гэжэ оролдодог, муу юмэ хэхэгүй, хүндэ шоодобори болохогүй гэжэ хүсэдэг байгаа, хүсэнэшье. Энэ ехэ һайн. Жэшээнь, Н. Г. Загладын хэлэгшээр, тарьяашан нэрэ зэргээ хүндэлхэ гээшэ хүдөө ажахын алибаа продуктнуудые элбэгжүүлхын тула унаһан малгайгаа абангүй, үнэн сэхээр, абьяастай шударгыгаар хүдэлхэ, ажалда, социалис зөөридэ коммунис ёһоор хандаха, хамтын хэрэгые хамагһаа үлүүдэ тоолохо, коммунизмын хэрэгтэ ашатай туһатай али бүхы һайн һайхан түрүү юумые дэмжэхэ, олоной дунда дэлгэрүүлхэ, хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын тула оролдохо гэһэн удхатай.

Совет орон доторнай тарьяашан нэрэ зэргээ, колхозник нэрэ зэргээ нэрлүүлхын түлөө хүдэлөөнэй үргэнөөр дэлгэрээд, һайн һэшхэл, сэбэр сэдьхэл тухай хөөрэлдөөнэй боложо байхада зарим хүнүүд «шэхэ дүлии, нюдэ балай» ябаһан зангаараа, өөрэ тухайгаа, өөрынгөө ябадал, хэрэг үйлэ тухай тобшолол хэнэгүй, нүхэдэйнгөө һайн һайхан сэдьхэлэй шүүмжэлэлдэ хайша хэрэгээр хандажа, һэшхэл үнгэгүй ябадал гаргана.

Жэшээлхэдэ, зарим колхозуудай гэшүүд болон совхозуудай хүдэлмэришэд нормоһоо хэтэрхы олон мал үмсэдэө үсхэбэрилһэн бэеэрээ, колхозой Устав болон совхозой дотоодын дүрим бүдүүлигээр хазагайруулна, тиихэһээ гадна имагтал хара хубиингаа тала баримталаад, хобдог шунахай зан гаргана, хамтын хэрэгтэ, колхоз, совхозой ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсангүй байхые оролдоно. Мүнөө КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүүдэй, мүн съездын баталан абаһан коммунизм байгуулгын агууехэ Программын манайда амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһан үедэ, коммунизм байгуулагшын моральна арюун һайхан заншалай һүр жабхалантайгаар дэлгэржэ байһан сагта, хара аминайнгаа хэрэгтэ шунашаод, хамтын хэрэг болоходонь «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гээд ябаха гээшэ одоол һэшхэлгүйгөөр нэрээ хухарһан ушар ха юм.

Энээн тушаа нэгэ жэшээ харуулангүй байхын аргагүй. Чисаанын совхозой табадахи фермэдэ (Загаһата нютагта) медицинскэ фельдшер Савелий Карпович Сониев ажаллажа байдаг. Энэмнай дунда эрдэмтэй коммунист хүн. Загаһатын бүхы ажалшадта, Чисаанын совхозой хүдэлмэришэдтэ алишье талаараа үльгэр жэшээ харуулмаар, һайн һайхан хэрэгтэ бусадые зоригжуулмаар хүн гэжэ Сониев тухай бодомоор байгаа. Теэд үнэн дээрээ тиимэ бэшэ байшоо. Энээн тухайда саашадаа хэлэгдэхэ.

Чисаанын совхозой зарим хүдэлмэришэд үмсэдөө хэтэрхы олон мал үсхэһэн бэеэрээ, совхозой газар дээрэ малаа бэлшүүлээд, үбһэ сабшажа сомоод, совхозой хүдэлмэришэнэй нэрэ зүүһэн болоод, ниитын хүдэлмэридэ хабаадангүй, зоргоороо ажаллажа, хонжоо хэжэ ябадаг байба. Совхозой дирекци болон партийна организаци энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа захаланхай. Эндэ Чисаанын сомоной Совет ехэхэн үүргэ дүүргэлсэнэ. Түбхын түрүүндэ айл бүхэнэй мал бүридхэлдэ абтанхай. Нормоһоо хэтэрһэн малтай айлай үлүү малыень совхоз худалдажа абана. Тиигэжэ ойро зуурын болзор соо 5-дахи, 6-дахи фермэнүүдэй хүдэлмэришэд 100 шахуу толгой бодо мал, 50 гаран толгой хони, 70 гаран толгой гахай [...] худалданхай. Энэнь [...] талаараа ашатай т[...] рэг болоно. Совхозо[...] малай тоо толгой [...] Худалдаһан хү[...] ашагтай, олзотой ба[...]

Теэд, яахадаашьеб[...] нүүд гаргуу олон ма[...] барьяад байхаяа [...] Яахадаашьеб гэжэ [...] госотой юм бэзэ да[...] мал үсхэжэрхёод, г[...] зар дээрэ түлөөһэгү[...] шүүлжэ таргалуу[...] түлөөһэгүй үбһэ [...] абаад, хамтын ажа[...] баадалсангүй, хон[...] маа хэжэ ябахаяа [...] лэ иимэ аяг ааша [...] жэ хэлэхэдэ ехэ ал[...] хогүй. Жэшээлэн [...] хэдэ, И. И. Гостев [...] руулшан нэрэтэй аа[...] доо ондоо хүдэлмэр[...] нэгүй. Тиигээд гэр[...] гоо миил хоёр хүн [...] дөө аяар арбаад ма[...] үнеэтэй, 2 буруутай[...] той, гахай болон п[...] нуудтай. Газаагаа [...] үбһэ сомонхой. Гах[...] ургасын орооһо эд[...] юм. Энэ орооһо хаа[...] жо эдюулнэбтэ гэж[...] да, «поли дээрэ адх[...] тэһэн орооһо олож[...] бди» гээд һэшхэлгү[...] рюусадаг. Инхэдээ п[...] рууһалдаг хүн гээш[...] полиин орооһо тар[...] зөөжэ асардаг хүн г[...] жэ асуултай болоно. [...] этэгээдүүд Чисааны[...] бии байһаар.

Иимэ ушарнуудай [...] жо байхада, эдэ мэт[...] дүүдтэй тэмсэхэ хэр[...] тийна организацид[...] коммунист Сони[...] хүргэдэггүй, харин [...] тадаг байба. Өөр[...] үнеэтэй, хашарагтай[...] тай, гахайтай, хэдэ[...] аад, хашарагаа сов[...] далдахаяа аг-таг [...] «ямаршье хэмжээ а[...] маагүй, хашарагһаа[...] аргамгүй» гэжэ һу[...] хэдэйнгөө тайлбари[...] хэдэ Сониев шагна[...] рагүй, шүүмжэлхэ[...] хэлээшье, нохой [...] гэжэ һананагүй. [...] һаань үнэтэй юумэ [...] үгы хэбэртэй. Энэ[...] аймагайнгаа зоной [...] рээ хухарһан ушар[...] шэ аал!

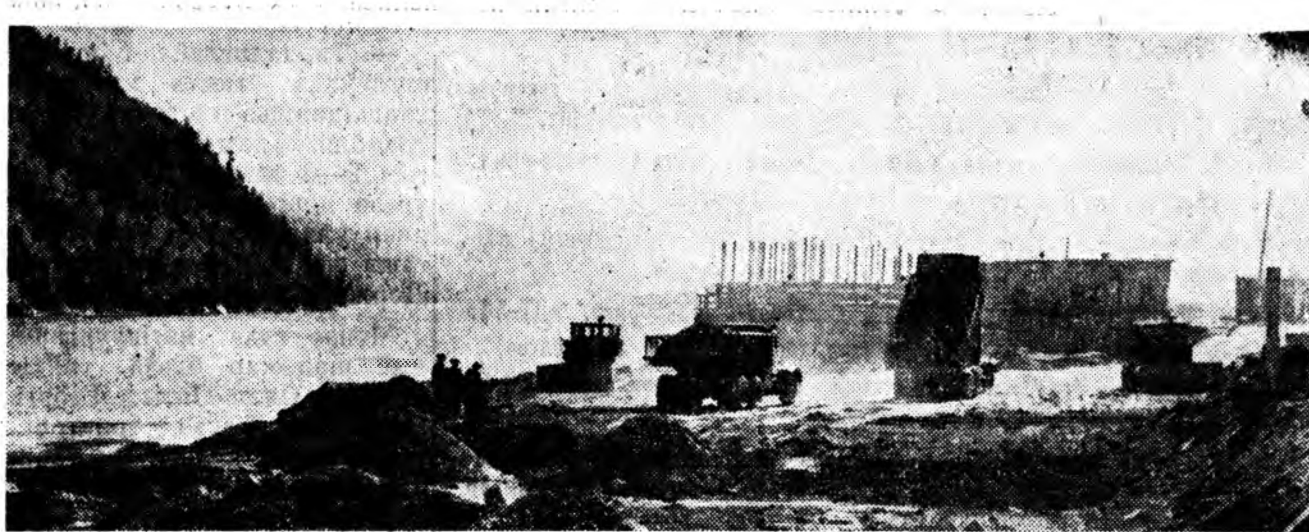
Иимэрхүү ушарну[...] ликын бусадшье [...] хоз, совхозуудта үз[...] нөө манай орон до[...] низмын үргэн дала[...] байгуулагдажа ба[...] үмсынгөө ажахыга[...] раад, хара амияа х[...] тын хэрэгһээ хул[...] гээшэ тон ехэ эш[...] ройтоһон ушар бо[...]

Ц[...]

һайн һайхан үүсхэл

«Красный путь» гэжэ олзоборилгын артель Нютагай промышленностиин министерствын Улаан-Үдэдэхи бараг предприятинуудай нэгэн юм. Энэ предприяти ажалшадай үргэн хэрэгсэлэй эд бараа бүтээдэг болоһоор үниинэй. Эндэ бүтээгдэһэн түмэр орон, ванна, ведро, умывальник гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүд республикымнай аймаг бүхэндэ наймаалагдадаг байха. Артелиин коллектив ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, ехэ оролдолго гаргана. Уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ олон хүн хабаадалсана. Тэдэнэй дунда техник нүхэр Суваджиянц уралан нарижуулгын олон дурадхал зохёожо, хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулһан байна. Һаяхан энэ нүхэр түмэр хоолой нугалха тусхай гүхеэрэлгэ зохёожо, ашаглалгада үгөө. Тэрэнэйнь ашаар жэл соо 1300 түхэриг мүнгэн алмагдаха болобо.

Н. Ангадаев.

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР. Красноярска ГЭС-эй барилгашад хүсэ ехэтэ Енисей мүрэниие хааха бэлэдхэл хэжэ байнхай. Мүрэнэй зүүн болон баруун эрьеын котлованууд соо бетонно болон газарай хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байнхай. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** мүрэниие хааха бэлэдхэлэй хүдэлмэри баруун эрьеын котлован соо хэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Замбуулин дайда болон хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ

СССР-эй Науканuудай академиин президент академик М. В. Келдыш хөөрэнэ

Дэлхэйе тойрон ябаха хэмэл одоной хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ табигдаһанһаа хойшо табан жэлэй ой гүйсэбэ. Манай Эхэ ороной эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, хүдэлмэришэдэй бүтээһэн энэ хэмэл одон дэлхэйе тойрон байһан замбуулин дайдада гараа һэн. Өөһэдынгөө бүтээһэн ябуулагша-ракетын хүсөөр энэ хэмэл одон дэлхэйе тойрохо уридшалан хараалагдаһан замда оруулагдаһан, советскэ космодромһоо замбуулин дайда соогуур ниидэхээр табигдаһан юм.

Замбуулин дайдые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ үе саг ингэжэ эхилһэн түүхэтэй.

Түүхын энэ гайхамшагта үдэрһөө хойшо табан жэлэй ойн гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, ТАСС-ай шэнжэлэгшэ А. Романов СССР-эй Наукануудай академиин президент академик М. В. Келдыштэ хандаба. Тиигээд хэды асуудалнуудта тэрэнэй харюусахыень гуйгаа.

М. В. Келдышэй асуудалнуудта харюусаһыень доро толилнобди.

Асуудал: Дэлхэйе тойрон ябаха түрүүшын хэмэл одоной табигдаһанһаа хойшо, танай һанамжаар, замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар ямар эгээ ехэ научна амжалта туйлагдааб?

Харюу: Дэлхэйе тойрон ябаха хэмэл одониие түрүүлэн табихада замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар эрдэм ухаанай урда туйлай ехэ арга боломжонууд нээгдээ һэн. Совет түрүүшын хэмэл одонуудай табигдахада урдань мэдэгдээгүй шухала удхатай хэды зүйлнүүд тодорхойлогдоо. Дэлхэйе тойроһон агаарай дээдэ хубиин хэр үдхэн, ямар дарасатай, бүридэлтэй байһыень шэнжэлхэ талаар шухала удхатай мэдээнүүд түрүүшынхеэ абтаба. Дэлхэйн ионосферэдэ электронуудай, положительна ионуудай хубаарил шэнжэлэгдэбэ. Мүн дэлхэйн магнитна поли сэхэ хэмжэгдэһэн байна. Дэлхэйн дотоодын радиационно бүһэлүүр тухай шухала мэдээнүүд абтаһан юм. Мүн бүмбэрсэг дэлхэйн гадаадын радиационно бүһэлүүр түрүүлэн тодорхойлогдоһон, һолирой аюул тухай шухала мэдээнүүд абтаһан байна.

Һара тээшэ замбуулин дайдын советскэ ракетэнүүдые табилга замбуулиниие шэнжэлхэ шиидхэхы шэнэ шата болоо һэн.

Нэгэ секунда соо 11,2 километр түргөөр ябаха арга түрүүшынхеэ олдоо һэн. Тиигэжэ газарай татасые дабажа, түрүүшынхеэ ондоо түоинүүд тээшэ ниидэхэ арга олдобо. Манай нарата юртэмсын хэмэл планетэ түрүүлэн бии болгогдобо.

Һара тээшэ замбуулин дайдын ракетэнүүдэй табигдахада дэлхэйе тойрон байһан һара шадарай дайда шэнжэлэгдээ. Иигэжэ дэлхэйн радиационно бүһэлүүр тухай шэнэ мэдээнүүд абтаһан, манай планетын эгээ газаа талын, гурбадахи радиационно бүһэлүүр гэдэг тодорхойлогдоһон юм. Дэлхэйе тойроһон тусхай «хаалта» байдаг гээд элирүүлэгдээ. Энэнь водородой атомуудһаа бүридэдэг, 20 мянган километр хүрэтэр дэлхэйһээ саашаа үргэлжэлдэг байна. Наранһаа наашаа гарадаг корпускулярна урасхал түрүүлэн тодорхойлогдоһон байна бшуу. Энэ урасхалһаа шалтагаалан, магнитна долгилоон, хойто зүгэй туяаталга болодог, агаарай дээдэ хубида элдэб үзэгдэлнүүд харагдадаг. Бүмбэрсэг дэлхэйһээ дээшэ 20—25 мянган километр зайда магнитна поли угаа ондоошог шэнжэтэй.

Эрдэм ухаанда шухала удхатай шэнэ мэдээнүүд һара тухай абтаа. Һара болбол тиимэ мэдэхээр магнитна политой бэшэ байна. Газарһаа харагдадаггүй һарын саада захые фототелевизионно аппаратурын туһаламжаар буулгагдаа. Эдэмнай гайхамшагта амжалта болоно бшуу. Эдэ фото-зурагуудые хаража, һарын нюруу тодорхойлходо, газарһаа һарын харагдадаггүй таладахи элдэб нухэ һүбэнүүдтэ, шэлэнүүдтэ, «далайнуудта» болон бусад зүйлнүүдтэ нэрэнүүдые үгэхэ арга олдобо. Һарын саада захын фото-зурагуудай түрүүшын атлас, һарын глобус бии болгогдоо.

Планетэнүүд хоорондын автоматическа станциие совет эрдэмтэд, инженернүүд Венерэ тээшэ шэглүүлэн табиһан юм. Иигэжэ холын энэ планетэ тээшэ түрүүшынхеэ харгы зам гаргагдаа һэн. 270 миллион километр ниидэжэ, планетэнүүд хоорондын автоматическа станци Венерын хажуугаар 100 мянган километр зайда гараһан байна. Дэлхэйн хэмэл одон дээрэһээ ракетые дам саашань табиха хэрэг совет эрдэмтэд, инженернүүд түрүүшынхеэ бэелүүлээ һэн.

Хүниие һуулгаһан онгосонууд табигдажа, совет эрдэм ухаан, техникэдэ шэнэ ехэ амжалтанууд туйлагдаба. Эдэ онгосонуудые зохёон бүтээхэдэ тон орёо нарин научно-техническэ асуудалнууд шиидхэгдээ бэлэй. Замбуулин дайдын онгосые һөөргэнь газартаа бусааха арга түрүүшынхеэ нигэжэ олдобо. Замбуулин дайдын онгосын үдхэн агаарта ороходонь хайлахагүй шанартай түхеэрэлгэнүүдые эрдэмтэд хээ бшуу. Тон шухала удхатай научна, медико-биологическа шэнжэлэлгэнүүд түрүүшын совет онгосонууд дээрэ хэгдэбэ.

Советскэ летчик-космонавтнууд коммунистнууд Ю. А. Гагарин, Г. С. Титов гэгшэд замбуулин дайдаар ниидэһэн түрүүшын хүнүүд байна. Манай Эхэ орон, совет араднай энээгээр омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Мүн советскэ летчик-космонавтнууд коммунистнууд А. Г. Николаев. П. Р. Попович гэгшэд тон түрүүлэн олон сүүдхын туршада зэргэ ниидээ. Энэ зэргэ ниидэлгэ туйлай ехэ удха шанартай. Замбуулин дайдаар космонавтнуудай удаан саг соо ниидэһэн ушар юу харуулааб гэхэдэ, шэгнүүрээ алдаад байхадаа хүн ядалдахагүй, амжалтатайгаар ажаллаха байна гээд эрдэмтэдэй хараалдагынь зүб байба.

Советскэ космонавтнуудай ниидэлгэнүүд мүнөөнэй эрдэм ухаанай, техникын ехэ амжалта болоно гэжэ дэлхэйн эрдэмтэд сэгнэнэ.

Асуудал: Дэлхэйн радиационно бүһэлүүрнүүдые шэнжэлхэ тушаа зарим оронуудай эрдэмтэд мүнөө үедэ ехэ анхарал табина. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ совет эрдэмтэд ямар хубита оруулааб?

Харюу: Энэ асуудал тухай би тоггоо һэм. Дэлхэйе тойрон байһан элеэр тодорхойлогдоһон гурбан бүһэлүүрнүүдэй хоёрыень — гадаадын, эгээ гадаадын бүһэлүүрнүүдые түрүүлэн совет эрдэмтэд тодорхойлоо. Гурбадахи хэмэл одоной приборнуудай туһаламжаар дотоодын радиационно бүһэлүүртэ протонуудай бии байһаниие совет эрдэмтэд мүн лэ түрүүлэн элирүүлһэн юм. Америкын эрдэмтэдшье энээниие баһал тодоруулһан байгаа. Замбуулин дайдын совет ракетэнүүдэй табигдаад байхада манай эрдэмтэд гадаадын радиационно бүһэлүүрэй бүридэлынь бүхы талаһаань шэнжэлээ, электронуудай эдшэ хүсэнэйнь бүридэлые тодорхойлоо.

Гадаадын радиационно бүһэлүүртэ электронуудай ябасые элдэб оронуудай эрдэмтэд түрүүшээр ондо ондоогоор тодорхойлдог һэн. Совет эрдэмтэд энэ асуудалые тон түрүүн зүбөөр шэнжэлһэн байна бшуу.

«Замбуулин дайда» гэдэг түхэлэй хэмэл одонуудые һүүлэй үедэ табихадаа радиациин бүһэлүүрнүүдые удаан саг соо, нарин нягтаар шэнжэлэгдэнэ. Замбуулин дайдаар ниидэһэн хүнүүдые радиациһаа хамгаалха талада энэ ехэ удха шанартай. Иимэ туяаталгын бүһэлүүрнүүдые шэнжэлэн үзэжэ, хэмэл одонуудай, хүниие һуулгаһан замбуулин дайдын онгосонуудай аюулгүйгөөр ниидэхэ харгы зам тодорхойлогдоо.

Асуудал: Хүниие һуулгаһан онгосонуудые табяад байхада замбуулин дайдые, нарата юртэмсын дайдануудые шэнжэлхэ арга боломжонууд хэр үргэдхэгдөөб?

Харюу: Совет летчик-космонавтнуудай олон сүүдхын туршада ниидэхэдэ замбуулин дайдын биологиин, медицинын асуудалнуудаар хэды шухала зүйлнүүд анха түрүүн тодорхойлогдоо. Шэгнүүрээ алдаха ябадалай вестибулярна аппарадта нүлөөлхэ асуудал шэнжэлэгдэбэ. Дэлхэйе тойрохо замда ороод ябахадаа космонавтын хэр һайнаар ажалладаг, ажа амидаралтай холбоотой зүйлнүүдэй ямараар дүүргэгдэдэг байһаниие шалгагдаһан байна. Замбуулин дайдаар ниидэхэ үедөө нэгэ үе ажаллаха, нөгөө үе амарха сагтань бэе махабадай яажа хубилдаг тухай һонирхолтой мэдээнүүд абтаба. Тусхай программын ёһоор космонавтнууд научна шэнжэлэлгэнүүдые хээ, газартай саг үргэлжэ радиохолбоо бэелүүлжэ, онгосын түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри тухай шухала мэдээнүүдые үгэжэ ябаа. Тэдэнэр онгосоёо залан шэглүүлдэг, сонхоороо элдэб юумэнүүдые ажаглан харадаг байгаа бшуу. Мүнөө үедэ космонавт хадаа мүн лэ шэнжэлэгшэ болоно. Дэлхэйе тойрохо замда эрдэмтэ хүниие һуулгаһан станци табижа шадаа һаа, тэрэ эрдэмтын элдэб приборнуудаар шэнжэлһэн мэдээнүүд туйлай ехэ удха шанартай байха. Хамаагүй мүнөөдэр астроном, үглөөдэр геофизик, нүгөөдэр биолог ниидэг лэ даа. Дэлхэйе тойрохо замда ороһон ехэ научна лаборатори соо эрдэм ухаанай элдэб олон һалбаринуудай түлөөлэгшэдэй ябаха үдэрэй тохёолдохо байһанда марганагүйб. Бүмбэрсэг дэлхэйн дүтын дайдые шэнжэлхэ талаар хүнэй үүргэ үдэр бүхэндэ улам дээшэлхэ.

Асуудал: Замбуулин дайдые шэнжэлэгшэдэй урда һаядаа шиидхэгдэхэ ямар асуудалнууд табигданхайб?

Эдэ асуудалнуудые ш[...] дото ямар үрэ дүнгүүд[...]

Харюу: Ехэ научна [...] ёһоор совет эрдэмтэд[...] дайдые шэнжэлжэ бай[...] жэ. Тиигэжэ бүмбэрсэг[...] но бүһэлүүрнүүдые, на[...] һан корпускулярна у[...] ультрафиолетовэ, рентг[...] талгануудые, замбуули[...] нуудые, радиационно [...] жэжэхэн һолирнуудые [...] ионосферэ, геофизичес[...] нүүдые хэхэ зорилгону[...] 1964—65 онуудай т[...] илангаяа намдуу байх[...] шэнжэлэлгэ хэхэ прогр[...] донхой.

Астрономиин, астроф[...] тусхай шэнжэлэлгэнүү[...] хэ юм. Хэмэл одонууд[...] хы дэлхэйн нюруу дээр[...] рилай ямар байхые бү[...] дорхойлхын зорилгоор [...] хэмжээнүүд абтаха. Ко[...] хоорондо теледамжуула[...] зайда радиохолбоо те[...] нууд шэнжэлэгдэхэ ба[...]

Һарые, манай нар[...] планетэнүүдые шэнжэл[...] лүүлэгдэхэ. Һара, пла[...] научна приборнууд[...] удаан саг соо хүдэлхэ [...] нуудые бүтээхэ зори[...] Холын хараата шух[...] асуудалнуудай нэгэн[...] доо планетэнүүд тээ[...] бэелүүлхэ хэрэг болон[...]

Замбуулин дайдые [...] лаар совет эрдэм ухаа[...] хамшагта амжалтану[...] Манай Эхэ орон дотор [...] жэлтэ болонхой. Совет[...] техникын амжалтануу[...] турада оруулагдаһан [...] болоно. Эдэ амжалта[...] хүн түрэлтэнэй аша т[...] данхай.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной октябриин 6.

...хай олошоруулбал, гадартай мяхан ехээр абтаха

...Мүрысөө үүсхэгшэдэй нэгэн

...фермэ ...ажал... ...һан хү... ...ь танилса... ...амнай: ...оманида Пу... ...нилээд ...лдажэ бай... ...ажалай дүй ...шье бо... ...н гээшэ. ...үүсхэгшэ... ...нэгэн ха ...а фермые Валентина ...а Плюс... ...эд шахуу ...ошоно ...абтархан, ...н шарай... ...эр тэшэ ...хөөрэнэ. ...эндэ түрүү... Шергинэй (Кабанск) түрүү га... ...эр С. П. Жилина... ...бабди.

...нда Пудовановна ...уудые харууһалжа ...эй эхинһээ хойшо ...үүдые гахайнуудһаа 320 ...шоонхо абажа түл...

...хозой эхэ гахайнууд ...байлгагдана. Тэн... ...ажаллажа байнхай. ...томо эхэ гахайнууд ...нжуудахана тү... ...байрада зуһаа. ...айнуудта зундэ ...ажа үгэдэг. Ногоо ...ан гахайнууд тобир ...даг, поршоонхонуу... ...гөөр томожоно. Гад... ...айнуудта, үдэртэ 3 ...таряанай зуйл, ...тэжээл дутуудал... ...Нарай поршоонхо... ...анхарал хандуу... ...Тэдэнэ шараһан ...боро гэхэ мэтын ...тэ, загаһанай то...

...Жилинагай харуу... ...рем гахайнууд 15—18 ...поршоонхонуудые тү... ...түрүүшын үдэр... ...харууһалагдажа, ...гарзада оруу... ...поршоонхо абаха

тай сугтаа ажалладаг нүхэдынь Александра Оскорбина, Прасковья Конева гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо 291—370 поршоонхо абажа түлжүүлээ. Эндэхид ажал хүдэлмэри дээрээ жэшээ харуулхынгаа хажуугаар бэе бэедээ туһалалсадаг заншалтай.

Коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байгшадай гараар түлжүүлэгдэһэн 1000 шахуу гахай Романовка тосхондохи фермэдэ шахан таргалуулагдажа байдаг. Тэндэ баһал оролдосотойшуул олон. Үнгэрһэн һарануудта 1300 шахуу гахайнуудые дундаа зэргээр 80—90 килограмм шэгнүүртэй болоторнь таргалуулжа гүрэндэ тушаагаа.

— Абаһан энэ жэлэйнгээ социалис уялгые заатагүй дүүргэхэбди. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 800—900 центнер мяха худалдажа аргатайбди,—гэжэ ахалагша гахайшан Гавриил Васильевич Буянов хэлэнэ.

Гүрэндэ тушаагдахаар шахагдажа байһан гахайнуудта һайн тэжээл үгтэжэ, түргөөр таргалуулагдана. Һаяар тушаагдаха томо гахайнуудынь аминдаа илгагдажа харууһалагдадаг, үдэртэ хэдэ дахин эдеэлүүлэгдэнэ. Бутаргагдаһан ороохо кормушкануудсооруур хододоо табяатай байдаг, тэндэһээ гахайнууд дурандаа эдидэг юм.

Шергинэй совхозойхид гахайнуудые олоор үдхэжэ, мяха абалгые гороггой дээшэлүүлхэ зорилго табинхай. Ойрын жэлнүүдтэ эдлүүрини газарай 100 га бүридэ 75, тиэрэ тоодо хахалагдадаг газарһаа 16 центнер мяха абахаар хараална. Эндэхидэй табиһан зорилгоо бэелүүлхэ хэрэгтэнь гахайшад ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь дамжагүй.

Т. Гармаев,
манай тусхай корр.

гээ һаа, эхэнүүдыень һайнаар харууһалха хэрэгтэй,—гэжэ гахайшан хөөрэнэ. Тиимэһээ нүхэр Жилинагай даадаг томо эхэ гахайнууд ороондо табигдаһан сагһаа эхилээд, тусгаар харууһалагдана. Хээлитэй ябаһан гахайнуудта витамин ехэтэй тэжээл үгтэдэг. Жэшээлхэдэ, январь һарада эхэ гахайнуудай үрэжүүлэгдэһэн байгаа һаа, тэдэнь зунай ногоон дээрэ гаратараа шэмэтэй тэжээл дээрэ байлгагдана. Энэ үедэ талха таряанһаа гадна үбһэнэй гурил буйлуулагдажа эдюулэгдэнэ. Тэрэнь жэл бүри бэлэдхэгдэнэ. Мүнөөшье жэлдэ фермын гахайнуудта нилээд ехэ үбһэн гурил болгогдожо татагдахаар ногоон зандаа хатаагдажа абтанхай.

Хээлижэһэн томо эхэ гахайнуудай витамин элбэгтэй тэжээл дээрэ байлгагдахада поршоонхонуудынь түргөөр томо болодог, тобир дорюун байдаг.

Тус фермынхид бүгэдэ коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байнхай. Абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тулада булта нэгэн хүн шэнгеэр оролдоно.

Соломанида Пудовановна-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гахайшан С. П. Жилина (дээдэхи), энэ фермын үбэлэй байра (доодохи).

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Колхоз доторой демократи наринаар сахиха

Колхозой ажабайдалай нангин хуули—артелиин Устав республикын олохон ажахынуудта гол түлэб сахигдана. Мүнөөнэй эрхэ байдалда харюусахааа болижо, хуушаһан зарим пунктнуудынь шэнэлэгдэжэ, үргэн суглаан дээрэ үшөө дахин хэлсэгдэн баталагданхай.

Гэхэ зуура колхоз доторой демократиин гол гурим эндэ тэндэ үшөөл бүдүүлигээр хазагайруулагдадаг байна. Нэгэ жэшээ дурдая. Түнхэнэй «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай нэгэдэһээр хуушан Уставынь дахин хараадаагүй, бүридхэлдэ абтаадүй. Иимэ ушар Хяагтын «Дружба», мүн эндэхи Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдөөр.

Тэрэшэлэн колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан, правлениин зүблөөн хараалагдаһан сагаар болзортоо зарлагданагүй. Ёһо дүүргэхын тэдысэ зарим газарта зарлагдаһан болобошье, тиигэд-нигэд гээд лэ дүүргэгдэдэг заншалтай. Энэнь тон буруу. Жэшээ болгон Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Һүүлэй долоо һара соо энэ хамтын суглаан нэгэл удаа зарлагдаа. Мүн правлениин зүблөөн эмхигүйгөөр үнгэргэдэдэг байна. Тиимэһээ дары

шиидхэгдэхэ ёһотой шухала асуудалнуудшье харагдангүй үнгэршэнэ. Иимэ ушар тэсэмээр гү?

Колхознигуудай эдэбхи үүсхэл үргэнөөр бадаржа, ажахын шухала зорилгонуудые өөһэдөө, хамтаараа шиидхэдэг болоһон сагташье энэ хэрэг зарим ушарта үшөөл хазагайруулагдаһаар. Дээрэ хэлэгдэһэн Мухар-Шэбэрэй «Путь Ленина» колхозой бодото байдалһаа баримталан харуулая. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо эндэ хамтын суглаан оройдоо нэгэ дахин зарлагдаа. Тиигэн мүртөө олон хүн суглаандаа ерээгүй байшоо.

Ажалай түлөөһэ шэнээр гүримшүүлгэ, орошо гаргашын сметэнүүдые харалга, артелиин гэшүүндэ абаха, гаргаха мэтын асуудал гансал хамтын суглаанай шиидхэбэреэр баталагдаха, хүсэндөө оруулагдаха ёһотой бшуу. Тиин гэһээ дурсагдаһан колхоз эдэ хэмжээ ябуулгануудые правлениин зүблөөн дээрэ соморхоноор «шиидхэжэрхидэг» байна юм. Колхозой зарим хэрэгүүдые правлениин гэшүүдтэй, эдэбхитэдтэй зүбшэнгүй, түрүүлэгшэ өөрөө мэдээд нэгэ мүрыень харуулжархидаг. Энэнь хэр зүб гэхэб? Тон буруу. Колхоз доторой демокра-

ти бүдүүлигээр эбдэжэн ябадал гэхэһээ ондоо юун байхаб. Иимэрхүү «шиидхэбэри», «хэмжээ ябуулганууд» партиин XXII съездын түүхэтэ тогтоолнуудта огто таарахагүй гээд үшөө дахин һануулая.

Гэхэһээ байтагай үни хада хоригдоһон, ганса нэгээрээ мэдээд захирах хүтэлбэрилхэ ябадал зарим газарнуудта үшөөл үзэгдэһээр. Иимэл «хүтэлбэрилэгшэд» түбхын түрүүн нииттын аша туһые, колхозынигуудайнгаа һанамжа бодолые хараада абадаггүй байна.

Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой правлениин зүблөөн артелиин гэшүүд Федоров, Красинскин гэгшэдэй гансахан хударга үгы болгоһонойнь түлөө 10—10 түхэригэй яла тохохоһоо гадна, 5 дахин үнэтэйгөөр сэнгэелэ түлүүлхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаһан байба. Хуули буса энэ тогтоолыень прокурор эрид буруушааһан байгаа. Тэрэшэлэн Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой правлени хэдэн колхознигуудые суглаандаа ерэбэгүй гээд, тэд бүридэнь табаад түхэригэй яла тохоо... Иимэ хэһээлтэ зүб гэжэ хэлэхын аргагүй.

Мүнөө үедэ парти, правительствамнай колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь улам хүгжөөхэ, хүтэлбэрилэгшэ бүхэниинэ ушар ёһо мэдэхээр, коммунис бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, колхоз доторой демократиие сахиадаа дэлгэрүүлхэ, дэмжэхэ—энэл зорилгоор материална урмашуулгын, хамтаараа хүтэлбэрилгын гурим наряар баримталан сахиха шухала. Энэнь ямар ушар удхатайб гэхэдэ, колхозникуудай мүнгэ зөөри, эд хэрэгсэлые алмаха, арьбалха, тиигэжэ хэрэглэгдэхэгүй бүхы арга боломжонууд гүйсэд дүүрэн ашаглагдаха зэргэтэй.

Олон зоной оролдосо ажалаар улам арьбадхагдажа байгаа ниитын зөөри, газар таряалан, эрэ зэмсэгтэ булта эзэн ёһоор, бүри гамтайгаар хандаагаг болохые таряашан эхэнэр Н. Г. Заглада үнэн һайхан сэдьхэлһээ уряална ха юм! Энэ ушарта хамтын баялиг гамгүйгөөр үрихэгүйн тула бригада, фермэ, звено, хүн бүхэндэ тусхайлан даалгаха шухала. Тиигэбэл колхозуудай доторой байдал, гурим журам бүри нангинаар сахигдадаг болохол.

И. Балуров,
юстициин советник.

Багашуулые һайнаар хүмүүжүүлхэ тухай зүблөөн

«Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулха тухай» республикын зүблөөн һаяхан үнгэрһэн. Тус зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министрэй орлогшо нүхэр И. П. Суетин элидхэл хээ.

Багашуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ бэлэншье хэрэг бэшэ ааб даа. Үхибүүнэй һанал бодол, зүрхэ сэдьхэлые һайн мэдэжэ, эжыһээньшье дутуугүй илдамаар хандажа байхын түлэ нилээдхэн дүй дүршэл хэрэгтэй. Гадна иргүү һайхан сэдьхэл яаха аргагүй шухала.

Мүнөө үедэ манай республикын соо һургуулиин наһа гүйсөөгүй 14260 үхибүүд багашуулай эдэб янзын эмхи зургаануудта хүмүүжэнэ. Тиигэбэшье 5 мянга гаран үхибүүд ясли, саадуудта орожо шадаагүй. Гансахан түб хото Улаан-Үдэдэ тиимэ үхибүүд 3 мянган хүн тоолоогдоно.

Оёдолой фабрика, худалдаа

наймаанай министерство үхибүүдтэ ямаршье ясли, сэсэрлигүүдые баринагүй. Тиимэһээ зарим сэсэрлиг саадуудтань хэм гадна олон үхибүүд байлгагдана. Захааминай аймагай Джидакомбинадай саадта баһал тиимэ.

Хяагтын трикотажна фабрика, худалдаа наймаанай министерство хадаа үхибүүдэй саад барилгые аяар дүрбэн жэл соо унжагайруулна. Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын № 52 сэсэрлигүүд тон муугаар баригдаа. Бэшүүрэй, Хоринин аймагуудта мебель хоморхоно, дотор хубсаһан, физинвентарь дуталдана. Баргажанай болон Түнхэнэй аймагуудай ажахын хүдэлмэришэд багашуулые эдеэ хоолоор, илангаяа овощоор һайн хангадаагүй.

— Бухы республика дотор колхозой үхибүүдэй нэгэшье саад, багашуулай талмай үгы гэжэ дуулахада эшхэтэй байна,—гэжэ хуушанай багша, Улаан-Үдын багшанарай училищиин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Ярославская тэмдэглээ.

Энэ хэрэгтэ аймаг, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хайшаа хэрэгээр хандахаһаа болёо һаань, ехэл һайн болохо һэн. Хүмүүжүүлгын хэрэг хүлеэжэ бэшэ ха юм, тиимэһээ мүнөөдэрһөө эдэ дутуу дундануудые усадхаха хэрэгтэй гэһэн һанамжа дурадхалнууд тус зүблөөн дээрэ сэхэ табигдаа.

— Зай, үхибүүд, мүнөөдэр уһан дээрэ ошоё,—гэжэ Онохойн үхибүүдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Е. В. Сальникова хэлээд, үхибүүдээ дахуулан гараба.

Уданшьегүй мүрэн дээрэ ерэжэ, «хэшээлээ» үнгэргэбэ.

— Зай, үхибүүд, эндэхээ наадагты, загаһадые хараты. Тиигээд гэртээ ошоод, һай-

наар бодожо үзөөрэйт,—гэжэ захирба.

Үглөөдэрынь үхибүүд гэртээ «һайнаар бодожо үзөөд» ерэһэн хадаа, хүмүүжүүлэгшынгээ асуудалда «Бидэ загаһадые хараа һэмди» гэжэ харюусаа юм ха.

Иигэжэ үхибүүдые «хүмүүжүүлдэг» хүнүүд зарим саадуудта бии. Онохойн саадайхид хүмүүжүүлгын хэрэгтэ ушала хэрэгээр хандадаг. Тэндэхи багашуул эбгүй, наншалдадаг, элдэбээр хараалдадаг, хубсаһа хунарынь хирэтэй. Хүмүүжүүлэгшэд Протасоза, Сальникова гэгшэд хэшээлээ һонирхолтойгоор үнгэргэхээ оролдоногүй.

Мухар-Шэбэрэй үхибүүдэй саадай багашуулынь мүн лэ дуран зоргон соогоо табигдажа, сагаа үнгэргэдэг байна. Харин өөһэдөө хүмүүжүүлэгшэдынь (саадые даагшань Варфоломеева) наранда игаажа, бартаагай саана гү даа, али үгышье һаа, заваалин дээрэ хөөрэлдэжэ һуудаг зантай.

Иимэрхүү шалтагаанһаа боложо, Улаан-Үдын № 7 сэсэрлиг саадта (Дрогонюгай гэмэр) нэгэ үхибүүн үрөөһэ нүдэ һохор болошонхой. Тэрэ Дрогонюгай хэрэг мүнөө прокуратурада оробод байна.

Тэрэшэлэн эстетическэ хүмүүжүүлгэ угаа ехэ дутагдалнуудтай.

«Колхоз бүхэн хүүгэдэй саадтай болог лэ!» гэжэ республикын зүблөөн эндэр дээрэһээ үгэ хэлэгшэд булта шахуу тэмдэглээ.

—Аймаг бүхэндэ иимэ зүблөөнүүдые үнгэргэхэ шухала,—гэжэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Лубсанов хэлэбэ.—Энэ асуудал шиидхэхэ түшээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд

ехэ анхарал табиха ёһотой.

Нэрэнэшье манай республика дотор нэгэшье колхозодо үхибүүдэй сэсэрлиг саад нээгдээгүй. Хэнэйшье мэдэһээр, үхибүүдтэй олохон эхэнэрнүүднай гэрээ һахижа, ниитын ажахыда хабаадаха аргагүйдэнэ. Худөө нютагуудаар ясли, саадуудые олоорнь нээгээ һаа, ажал хүдэлмэридэшье ехэ һайн нүлөөтэй байха һэн. Ээжы гэр байранууды олон ха юм. Наһатай болоһон үбгэд хүгшэд, пенсионернүүдшье гэртээ миин һуужа байдаг ха юм. Тэдэнэр үхибүүдые харууһалалсахаа арсахагүй байха.

Хүтэлбэрилэгшэд оролдолго гаргабал, колхоз бүхэндэ хүүгэдэй өөрын саадтай болохо арга бии гээшэ.

В. Петонов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын № 58 хүүгэдэй саадай үхибүүд Оля Шурыгина (зүүн гарһаа), Люся Миневич гэгшэд суглаанда полька хатар хуруулжа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Үгэдөө хүрэхэнь лабтай

Үдын совхозой (Хори) таряашад бардамаар ургаһан таряагаа үдэр һүнигүй, уһаһан малгайгаа үргэхэ забдагүй хуряажа, гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэбөө үни хада дүүргэнхэй.

Мүнөөшье гүрэнэй амбаар руу шаргал арюун шэнэ таряа урдаһаар. Хоёр шандага нэгэн доро зэргэ бариха хүсэл зорилготойгоор ажаллан, эдэнэр мүн лэ гадартай тарган мяха гүрэндөө тушаажа урдина. Тус совхозойхид гурбадахи квартал соо 4300 центнер мяха худалдаха түсэбтэй байһан аад, тэрэнһээ 4428 центнерэ хүргөөд байна.

Үдынхид Октябриин өйн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсоод, худөө ажахын бүхы продукнүүдые гүрэндэ худалдахаар үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

Г. Дондоков.

ЗАХААМИНҺАА ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

Цахир тосхоной зон гутал хубсаһа заһуулха газаргүй дээрэһээ ходо бэрхэшээлдэ оролдог байна. Закаменск городтохи гэрэй хэрэглэлээр хангаха комбинат Цахир тосхоной отделениин дэргэдэ гутал, хубсаһа нэльбэн заһаха мастерской нээхэбди гэжэ нёдонлонһоо хойшо найдуулһаар. Улад зоной зэрэглэмжэые хангажа эхилыт гэжэ түс комбинадай хүтэлбэрилэгшэдтэ захинабди.

**

Утаата-Далахайн «Байкал» колхозой хоёрдохи бригадын түбтэ Санагын сельпогой магазин бии юм. Тэрэнэй гэрынь ехээр хуушаржа, досоогоо харанхы, үзэмжэгүй болошоһон дээрэһээ, худалдан абагшадай эрилтые культурна талаарнь харюулнагүй.

Магазинай шэнэ байра бариха тухай сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Н. Цыренжапов аймагай эд хэрэгэлэйн бүлгэмэй урда асуудал табиха зэргэтэй.

Б. Шоёнов.

...ХАРГЫ ДЭЭРЭ

А. Тудунов

...туруунда элэшэһэн ...харгынууд минии ...амар олон гээшэб! ...ынууд хүбэн хара... ...һөөр утаһатаже, ...адагшьегүй зурын ...дамжана. Гол ...һаланууд бо... ...зэргэнүүдтэ ...шэнгээ... ...эээшэбди! Эдэ хар... ...энииг солгёон мо... ...эсхэн хада таа ...тоо захагүй. ...ргэн айдаргай ...дэлхэй тунга ...мийзрэ, һаяхан ...таряалан дэ... ...бэлшэнэ. Харгы ...хурын уһан та... ...хаман арилаа. ...аарта аадарай ...уу үнэр анхила. ...үедэ хоёр хүн мо... ...эрхөөр, хойто хадын ...Тэдэ хоёр ха... ...һуурнай ба... ...а тобогоод, ехэ хар... ...бэ. Тэдэнэр саа... ...эй, мордоо һүрөр ...орууужа уяад, ...эртэ һууба. ...эн—маряажаһан ...Нүгөөдэнь— ...тунатаажа ехэ ню... ...эгэ солдат. Үбгэ... ...ан омог хара... ...эсэ холо болгожо ...ошоо холо хөөрэнэ: ...нгэд лэ ябахаһан ...жаралтада ерээд

ошобо гээшэш... Хүнэй хүбүүдтэл һайнаар дүүргэд ерэнэ бэшэл. Манда һанаата болоһоной хэрэггүй, өөрөө албаяа һайн хэ... Ошоһоор бэшэг табяарай.

— Би һайн ябахаб, таанадшил һайн байгты,— гэнэ хүбүүн.

— Мүнөөмнай саг һайн даа. Үнгэрһэн дайнай үедэ амаргүй һэн. Би душэн табан ондо энэ харгы дээрэ ашаанай машинаһаа буугаа һэм. Айхабтар халуун үдэр байһан. Зүүн доһоодо эхэнэрнүүд үбһэ таржажа байгаа бэлэй. Сэрэгэй хубсаһатай хүниие харанһаар, тэдэнэр наашаа гүйлдэбэд. Торожо, унажа ябаад гүйлдөө һэн. Намайе тойрошоод, тэдэнэр бултадаа уйлалдаа. Тэдэнэн соо эхэшни байлсаа. Баярлаһандаа бархираа, заримаашань дайнда уһаһан эрэ нүхэдөө, дүтэ түрэл хүбүүдээ һанажа, шаналан бархиралдаа һэн. Тиихэдэ ши дүрбэтэйхэн байгааш. «Хүбүүмнай хаанаб?» гэжэ эхэшни асууха гээд, хаддажа ядабаб. Тэед эхэшни асуултагай ойлгоһон юм.

— Хүбүүмнай томо болошоол даа. Айлда орхёод, үбһэндэ ябанаб,—гэжэ уйлажа байгаад хэлээгшэ һэн. Тиихэдэ досоомни дүүрэн нара гаралалдаһал гээ. Тиимэ сагай байдал һаань юумэ даа.

— Мүнөө дайн дажар хори-

хо, энхэ амгалан һуухын түлөө ехэ тэмсэл хэгдэнэ. Хэн мэдэхэб, нэгэ сагта сэрэг суур, арми гэжэ үгы болоожоше магад. Тиимэ сагай болоо һаань...—гээд, хүбүүн үгээ таһалдуулба. Энэ үедэ мүнөө мордохуулха түрүүшын хүнүүд сугларжа эхилээ.

Удабашьегүй автобус ерэжэ зогсошобо. Харгы дээрэхи олон зон хүгіэн:

— Баяртай!!

—Албаяа һайнаар дүүргээд ерэ!!

— Һайн хүрэ!!

— Бэшэг бэшэрэй,— тэһэн абяанууд соностоно.

— Иншэ һайнууд байгты,—гээ, солдат хүн бүхэнэй гар барина...

Автобус холын харгы руу дунгинан арилһаар үни болоо. Эмээлтэй мори хойноо хүтэлһэн үбгэжөөл хойто хадын хэжүү харгыгаар догшуулан бусажа ябаа һэн. Алаарта мүнгэтэн сасарһан һүрэг гулабхаанууд нийдэлгэ үбгэжөөл гоёошоно хэбэртэй, һарбашалан байжа харжа.

Энэ үедэ үбгэжөөл юун тухай бодоно хаб? Хэзээ нэгэ нарата юртэмсэ дээрэ эсэлэн тоггонижохо энхэ амгалан сагтухай гү, али арад түмэнэй найрамдалта байдал сахиһан Совет Армэ тухай гү, юрэдөө, хэн мэдэхэб! Магад тиимэшье болоо.

Шэнэ һургуулитай болохомнай

Дээдэ Хэжэнгын сомоной Хөөрхэ тосхондохи эхин шатын һургуулиин гэр мүнөө уеын байдалда таарууггүй, уйтан, үмхирһэн байна. Январь сөө комсомолшууд болон залуушууд сугларжа хөөрэлдөөд, өөһэдыһөө хүсөөр шэнэ һургуулиин модо бэлэдхэээд, оруулжа үгэхэ гэжэ шиидхэһэн юм.

Залуушуул гурбан амаралтын үдэртэ воскресник эмхид-

хэжэ, 60 һурагшадай байратай һургуулиин байшангай модые табиха газартань оруулжа үгөөд байна. Мүнөө дархашуул барилгын хүдэлмэри эхилхээе байна. Нютагай комсомолшууд Бадуев В., Батоин М., Намсараева Н., Идиятов С., Бальжинимаев Д. болон Рамдалова У. гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Эндэхи бригадын бригадир Дармажаптай үүргэ илангаяа ехэ.

Хөөрхэ тосхоной залуушуул коммунизм байгуулха партиин агуухэ Программые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсана.

Б. Балдандоржиев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) хүүгэдэй саадые даагшад Н. А. Хамаганова (Хяагта), Н. Я. Савельева (Тори), З. И. Шумакова (Цахир), В. К. Саранина (Галуута Нуур), Н. Ф. Черниговская (Баунта) гэгшэд суглаанай забһарта хөөрэлдэжэ байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Л. И. Брежнев Югославиһаа мордобо

БЕЛГРАД, октябриин 4. (ТАСС). Албанай хэрэгээр Югослави аяншалжа ошоһон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев «ИЛ-18» гэжэ тусхай самолёдоор Москва бусахаяа мүнөөдэр Белградһаа мордобо. ФНРЮ-гэй президент И. Броз Тито, Югославиин бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад Л. И. Брежневые, суг ябалсаһан хүнүүдыень Белградай аэродром дээрэһээ мордохуулаа.

О. Дортикос Нью-Йорк ерээ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 4. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессиин хүдэлмэридэ хабаадахын тулада Кубын Республикын президент Освальдо Дортикос Торрадо үсэгэлдэр Нью-Йорк ерээ. Кубын Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Рауль Роа тэрээнтэй хамта ерэлсээ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 4. ТАСС-ай корреспондент В. Богачев иигэжэ дамжуулна: ООН-ой Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэрэй заседани дээрэ политическэ асуудалнуудаар юрэнхы үгэ хэлэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Камбоджодо эсэргүүгээр Таиландын сэрэгүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулга хэһые Таиландын делегат зүбтүүлхэ гэжэ оролдоо, хүршэ оронуудайнгаа газарые булимтаран абаха гэжэ правительствамнай оролдодоггүй гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ хэлээ.

Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн политикые правительствамнай шууд баримтална гэжэ Тунисай гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Монжи Слим һануулаа. Конгодохи байдал тухай тогтоходоо, «Катангые Түбэй болон Урда Африкада колониальна мүлжэлгэ дэлгэрүүлхэ түрүү хэрэм болгохые зарим оронууд оролдоно» гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Конгын федераци байгуулха тухай түсэб У Тан дурадхаһан байгаа. Тус түсэб энэ ороной нэгэдэлые хангажа шадаха гэжэ этигэнэгүйб гээд Монжи Слим хэлээ. Европодо экономическа тусгаар бүлэгүүдые байгуулга түүхэй эд гаргадаг оронуудые газаашалха ябадалда хүргэжэ болохо гээд Тунисай делегат тэмдэглэбэ. Худалдаа наймаанай талаар уласхоорондын конференци зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхалые тэрэ һайшааха зуураа, тэрэниие үнгэргэхэ бэлэдхэл эхилхыень бүхы оронуудые уряалаа. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида КНР-эй түлөөлэгдэхэ эрхые һэргээбэл бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха гээд, М. Слим онсолон тэмдэглэһэн байна.

Бусад арадуудые дарлан мүлжэдэг зандаа үлэхые гү, али тэдэниие дахяад дарлахые эрмэлзэдэг империалис этэгээдүүдэй политика бүхы дэлхэй дээрэ уласхоорондын байдалай шахардуу шанга болодогой гол шалтагаан мүн гэжэ Румыниин делегат Малица онсолон тэмдэглээ. Кубада США-гай харшаар хандалга империалистнуудай иимэ эрмэлзэлгэнүүдэй эли тодо жэшээ болоно үгэнэ гээд тэрэ зааһан байна. Эб найрамдалай тала баригшадай эрид шууд ябуулга хээд байхада США Куба тушаа бодолтой политика бэелүүлдэг болохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа Малица элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Германида дайнай үлэгдэлые усадхалга, Гитлертэ эсэргүү коалицада хабаадаһан бүхы оронуудай хэлсээндэ үндэһэлэн Германиин асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулга бүхы дэлхэй дээрэ уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно үгэхэ байгаа гээд, Румыниин делегат онсолон тэмдэглээ. Германиин асуудал шиидхэхын тулада социалис оронуудай гаргадаг хүсэлэл оролдолгодо баруун гүрэнүүдэй зүгһөө эсэргүүсэлтын дахяад үзүүлэгдээ һаань, Румыниин Арадай Республика социалис болон бусад оронуудтай хамта Германиин Демократическа Республикатай эбэй договор баталха гэжэ Малица хэлэһэн байна.

Центральна Европодо, Балканда, Хойто Европодо, Африкада, Латиин Америкэдэ, дэлхэйн бусад хубинуудта атомна зэбсэггүй зононуудые байгуулха тухай дурадхалые манай правительство зүбшөөнэ гээд Румыниин делегат мэдүүлээ. Балканай гүрэнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ манай орон тусгаар анхарал хандуулдаг гэжэ тэрэ хэлэбэ. ООН-до КНР-эй түлөөлэгдэхэ эрхые һэргээхэ, уласхоорондын энэ организациһаа чанкайшистнуудые намнаха тухай Малица Румыниин арадай зүгһөө эрилтэ хээ.

Худалдаа наймаанай асуудалаар уласхоорондын конференци зарлаха тухай Советскэ Союзай дурадхалые Ливанай түлөөлэгшэ Аммун дэмжэхэ зуураа, энэ дурадхал ООН-ой уг зорилгонуудта хүсэдөөр тааралдана гэжэ онсолон тэмдэглээ. Индустриализациин, хүгжэлтын замда ороһон оронуудай продуктнууд уласхоорондын дэлгүүрнүүд дээрэ худалдагдадаг байха ёһотой гэжэ Аммун заагаа. «Юрэнхы дэлгүүрэй» зорилгонуудта һанаагаа зобонгёор хандажа байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай асуудал шиидхэлгэ Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин шухалын шухала зорилго болоно гэжэ манай делегаци тоолоно гээд, Пакистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Али мэдүүлээ. Худалдаа наймаанай ами амяраа бүлэглэлнүүд хүгжэлтэ багатай гүрэнүүдтэ ООН-ой зүгһөө туһаламжа үзүүлхэ программа бэелүүлгэдэ һаад ушаруулжа болохо гээд тэрэ мэдүүлээ.

Урда-Африкын Республикада үндэһэ яһанай илгаанай гаргагдадагые Пакистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр буруушаагаа.

Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар октябриин 7-до 13 жэл гүйсэхэнь. Нордхаузендэхи (Эрфурт округ) тракторна заводой хабсаралгын конвейерһээ 20 минутын турша соо нэгэ трактор гарадаг. Предприяти 6.500 трактор жэл бүри бүтээжэ гаргадаг юм. Олон янзын ажал хэхэдэ таарамжатай «Фамулюс 36», «Фамулюс 46» гэжэ тракторнууд гадаадын оронуудта худалдагдадаг.

АДН-эй-ТАСС-ай фото.

США-гай баалалтаар

АФИНА, октябриин 4. (ТАСС). Кубада ашаа шэрэжэ абаашалгада суднануудайнь хабаадалсадаг өөрынгөө союзнигуудта США-гай правительство баалалта хэдэг болонхой. Тиимэһээ Грециин правительство хадаа «Кубада эльгээгдэдэг сэрэгэй хэрэгсэлдэ хамаатай зүйлнүүдые шэрэлгэдэ өөһэдынгөө суднануудые хабаадуулхаһаа бээ барихыень Грециин суднануудай бүхы ээздтэ шангаар һанамжалан дурадхаа».

Советскэ Союз Югослави хоёрой хоорондохи худалдаа наймаан улам үргэдэнэ

БЕЛГРАД, октябриин 4. (ТАСС). СССР Югослави хоёрой хоорондо 1963 ондо эд бараа андалдан абалсаха тухай протоколдо мүнөөдэр эндэ гар табигдаа.

1962 оной июлиин 3-һаа 6 хүрэтэр Москвада СССР-эй правительствын болон ФНРЮ-гэй правительствын делегацинуудай хоорондо экономическа хэлсээн болоһон байгаа. Энэ хэлсээн тухай протоколой ёһоор хоёр ороной хоорондохи эд бараанай эрьесэ 1962 ондо андалдан абалсаха эд бараанай хэмжээе үлүүлжэ, 180 шахуу миллион доллар хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэжэ тогтоогдоһон байха юм.

СССР хадаа машина болон түхеэрэлгэнүүдые, подшипнигуудые, кокс, нүүрһэ, нефть, нефтепродуктнуудые, шэрэм, хара металлаар бүтээгдэһэн прокат, ферросплавуудые, алюмини, асбест, серэ, химическэ, фармацевтическэ зүйлнүүдые, үргэн хэрэглэлэй промышленна эд бараа болон бусадые ФНРЮ-дэ худалдаха юм.

ФНРЮ хадаа машина болон түхеэрэлгэнүүдые, хара болон үнгэтэ металлнуудаар бүтээгдэһэн прокат, туулга, кабель, химическэ болон формацевтическэ зүйлнүүдые, фанерэ, хюрөөдэһэн модон, мебель, гутал, трикотаж, бүд болон бусад эд бараа СССР-тэ худалдаха байна.

СССР-эй болон ФНРЮ-гэй худалдаа наймаанай делегацинуудай хоорондохи хэлсээн хани халуун, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

Капиталай оронуудта забастовконууд болоно

ЛОНДОН. Ковентридэхи «Элвис лимитед» гэжэ фирмын авиамоторнуудые болон сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг заводой 1800 шахуу хүдэлмэришэд октябриин 3-да хүдэлмэрээ зогсоожо, заводто ажалай нормо зохёохо талаар хэрэглэгдэдэг арга методүүдые буруушаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Нүүрһэнэй промышленностиин национальна управленидэ хамаатай Даремдэхи мастерскойнуудай 300 хүдэлмэришэн мүн лэ энэ үдэр забастовко хэжэ, захиргаанай зүгһөө үндэһэ баримтагүйгөөр ажалһаа гаргагдаһан нүхэрөө хамгаалжа ороһон байна.

ПАРИЖ. Гавр гэжэ далайн томо портын мянга табан зуу гаран барилгын хүдэлмэришэд октябриин 2-то хүдэлмэрээ зогсообо. Тэдэнэр плакадуудые бaряад, городой үйлсэнүүдээр ябаа. Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, хамтын договорнуудые шэнээр хаража үзэхэ, хүдэлмэриин неделиие богони болгохо тухай эрилтэнүүд эдэ плакадууд дээрэнь найруулан бэшэгдэһэн байна.

Лиондо, Рона гэжэ бүхы департамент дотор электростанцинуудай, газай заводуудай хүдэлмэрилэгшэд октябриин 2-то забастовко хээ. Забастовкодо хабаадаһан хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд Лиондо митингдэ сугларжа, өөһэдынгөө материальна байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлхээр шиидэнги байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

БОГОТА. Колумбида забастовконууд бүри олоор болоно. Цементын «Портланд Диаманте» гэжэ заводой хүдэлмэришэдэй забастовко 80 гаран үдэрэй турша соо үргэлжэлжэ байһаар. Америкын «Стандард ойл» гэжэ монополиин филиал болгошо «Интернейшнл петролеум» гэжэ компаниин хүдэлмэришэд октябриин 1-дэ забастовко соносхоо. Ажалһаа гаргагдаһан 24 нүхэдөө хүдэлмэридэнь дахин оруулха тухай тэдэнэр эрилтэ хэнэ.

Америкын «Техас петролеум» гэжэ компаниин предприятинуудай хүдэлмэришэдэй хоёр үдэрэй забастовко дүүрэжэ, ажалшад илалта туйлаа. Тэдэнэр профсоюзайнгаа түрүүлэгшые һунгаад, профсоюзай хүтэлбэриин байшангай байдаг һуурин газарта тэрэниие ажалда оруулха тухай эрилтэ хээ.

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. Гуанабара штадай радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэд октябриин 3-да бүгэдэ ниитын забастовко соносхоо. Забастовко хэгшэд, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэнэ. Забастовкоһоо уламжалан, радио болон телевидениин станцинуудай хүдэлмэри ехээр һаатаа.

(ТАСС).

Кубада харша хуули хүсэндөө оробо

ВАШИНГТОН, октябриин 4. (ТАСС). США-гай конгрессэй батлан абаһан декларацида президент Кеннеди гар табяа. Тэрээн соонь иигэжэ заагдана. «Америкэ түбидэ Кубын коммунизмын дэлгэрэлгые зайсуулхын» тулада США сэрэгүүдые хэрэглэжэ шадаха. Конгрессэй һайшааһан хуулиин проектдэ президент мүн лэ гар табяа. Энэ хуули резервдэ байһан 150 мянган хүниие сэрэгэй албанда татаха эрхэ президентдэ олгоно.

Америкын космонавт бууба

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 3. (ТАСС). Америкын космонавт Уолтер Ширра Газарые зургаа дахин тойроод, Москвагай сагаар 0 час 28 минутада Номгон далай дээрэ буугаа. Космонавтын һуужа ябаһан «Сигма-7» гэжэ онгосые Москвагай сагаар 1 час 10 минутада авианосец барижа абаа.

Ербановай нэрэмжэтэ гудам жада...

Л. ХАЙДУРО[...]

Шэнэ театр

Октябрь һараһаа Улаан-Үдын телестудиин дэргэдэ «Темп» гэһэн залуушуулай студи-театр ажаллаха болонхой. Залуушуулай энэ студи арадай театрнууд мэтэ ниитын түлөөлэгшэдһөө бүридэхөөр хараалагдана.

Студиин программада совет драматургнуудай һай һайн зүжэгүүд, концерт, шог зугаа наадан оруулагдаха юм. Энээнһээ гадна телевизионно дамжуулга хэхын хажуугаар, тус студи Улаан-Үдэ хотынгоо клуб; Культурын байшангуудаар ябажа концерт харуулха байна.

Октябрь һарын түрүүшын хахадта залуушуулаймнай энэ студи Ю. Принцевэй «Первый встречный» гэһэн зүжэг харуулха. Тиихэдэ Агууехэ Октябриин революциин 45 жэлэй ойдо зорюулан В. Маяковскиин «Мистерия-буфор» гэһэн зүжэг наада харуулхаар бэлдэжэ байна.

Ажалшадай аша туһада

Ойртожо байгаа Октябриин һайндэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө Улаан-Үдын горкоопторгын коллектив бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсонхой. Тиигэжэ городой ажалшадые овощ, хартаабха болон бусад эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүсэд дүүрэн хангахын түлөө тэдэнэр ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргана.

Энэл зорилгоор городой эдеэ хоолой 20 гаран магазин, киоскнуудта, тодорхойлон хэлэбэл, һонгино, морхооб, үгэрсэ, помидор, капуста мэтын огородой бусад эдеэ хоолой зүйл эдэ үдэрнүүдтэ элбэгжэнхэй. Октябриин 1-нэй байдалаар ажалшадта дүн хамтадаа 100 гаран тонно хартаабха худалдагдаа.

Улаан-Үдын бэлэдхэлэй баазада гансахан хүдөө нютагуудһаа 475 тонно хартаабха, жараад тонно капуста, 30 тонно помидор, 65 тонно һонгино, 50 тонно үгэрсэ болон бусад зүйлнүүд элбэгээр асарагдаһан байха юм. Нэрлэн хэлэбэл, гансахан Тарбагатайн таряашадһаа 135 тонно, Мухар-Шэбэрэй—55 тонно, Хяагтын—44 тонно хартаабха, тэрэшэлэн Бэшүүрэй, Кабанскын, Зэдын аймагуудай болон бусад ажахынуудһаа иимэрхүү хэмжээнэй овощ асарагдаба.

К. Димов.

СССР-эй ТҮЛӨӨЛЭГШ[...] ЭРХИМЛЭҺЭЭР

ВАРНА. Дэлхэйн шатаршадай 15-дахи олимпиадын ээлжээтэ уулзалгын урда тээ хойшолуулагдаһан партинууд наадагдаа. СССР-эй шатаршад Чехословакиин командатай наадахадаа, хойшолуулһан хоёр партяа үргэлжэлүүлээ. Гроссмейстер Петросян энэ үдэр гоё һайханаар наадажа, гроссмейстер Пахманиие тухашаруулаа. Тиигэжэ хэдэн удаа зүб ябадалнуудые хэжэ, абаһаар нэгэ хүбүү, хоёрдохи хүбүүе[...] шүүһэн байна.

Нүгөөдэ хюлгэ д[...]һан гроссмейстер [...] мастер Блатни гэгш[...] даяа үргэлжэлүүл[...] шатаршан ябадал [...] зүбөөр, һайнаар хэ[...] шүүгээ. Тиигэжэ СС[...]таршад Чехословак[...]дые 3,5:0,5 тоотойго[...] байна.

Энэ үдэр Румын[...] Чокылтя гэгшэтэй [...]һан партяа үргэ[...] Америкын гроссме[...]шер түрүүшынхеэ [...] Тиибэшье һаа, США[...]манда Румыниин ш[...] 2,5:1,5 тоотойгоор [...]

Бусад партинууд[...]ви—Аргентинэ—2:2[...] —ГДР—2,5:1,5, ФР[...]ди—3,5:0,5, Венгри[...] 3:1 тоотойгоор дүү[...]

Табан уулзалг[...] СССР, ФРГ-гэй к[...] тус тустаа 13,5 оч[...]рүүлжэ ябана. США[...]славиин шатаршад [...] тустаа 12—12, Бол[...]ри—10,5, Аргентин[...] —9,5, Голланди—8[...]хословаки—7,5, Ав[...]котой.

Шатарай хоёрдо[...] наадагшад cooһоо[...] команда түрүүлжэ [...]нэр хамта дээрэ [...]той. Испани, Швей[...]циин шатаршад тус[...] очкотой. Гурбадах[...] 14,5 очкотой бол[...]гиин шатаршад [...] ябана.

Гаприндашвили үшөө дахин шүүбэ

МОСКВА. Дэлхэйн чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эхэнэр шатаршад Елизавета Быкова Нона Гаприндашвили хоёрой дунда эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалга болоо. Эдэ хоёр түрүүшын үдэр наадахадаа хойшолуулагдаһан долоодохи партяа үргэлжэлүүлээ. Энэ партиин хойшолуулагдахада Гаприндашвилиин байдалынь һайн байгаа. Тиибэшье һаа, нааданай дүүрэхэ багта бэрхэ шатаршадай хоорондо шанга тулалдаан болоо. Эдэнэрэй наадажа байхыень ажаглахада дэлхэйн чемпион тэнсэхээр ха гээд багсаагдаһан байгаа. Теэд яахаб. Холын бодолтойгоор наадаһан Гаприндашвили өөрынгөө хүбүүдые урагшань түлхижэ, 60-дахи ябадалдаа нүхэрөө шүүжэрхёо.

Долоон уулзалгын удаа Нона Гаприндашвили 6:1 тоотойгоор түрүүлжэ ябана. Удаадахи уулзалгань октябриин 4-дэ үнгэргэгдэхэ.

Нютаг бүхэндэ эльгээгдэхэ

Үргэн Буряад орондомнай элдэб янзын загаһанай жаахан жараахай гү, али хэдэн миллион түрһэн жэлһээ жэлдэ асарагдажа, нуур сөөрэмүүдтэ нютагжуулагдана. Түмэр харгыгаар амиды загаһа нүүлгэхэдэ, тусхай вагонуудта ашажа асардаг. Эндэһээ нуур сөөрэмүүдтэ абаашахадаа баһал уһатай тусхай амһарта соо хээд, аян замдань мордохуулагдана. Жэшээнь, иимэ аргаар Амурай сазан, лещ гэдэг загаһад асарагдаһан байгаа. Тиихэдэ Ураалай рипус загаһанай хэдэн миллион түрэһэн самолёдоор асарагдажа, Большереченскын заводто томо-болгогдоо һэн. Эндэ х[...]саг соо байжа жар[...]ходонь, Яруунын н[...]мүүдтэ, Сэлэнгын [...]нуурта абаашагдаж[...]һан юм. Мүнөө Ура[...]манайда нютагжаа[...]зан, Убинска лещ [...]сөөрэмүүдтэ таар[...] үдэжэ эхилээ.

Байгша ондо р[...] нуур сөөрэмүүдтэ [...] судак загаһан ас[...] Энээнэй нэгэ милли[...] амиды түрһэн Ярүү[...] табигдаа. Тээсгэн—[...]эхеэр Москва шад[...]һаа хоёр жэлтэй 30[...]дак асарагдаа.

Мүнөө Новосибир[...]стиин нуур сөөрэм[...] манай иишэ асар[...] загаһан баригда[...] 3500 лещ Яруунын [...]бигдахаар хараала[...]

И. [...]

Ахын түрүү ангуушадай нэгэн Дамби Будаевич Ошоров агнуурнһаа жэл бүри баян олзотой бусажа ерэдэг юм. Тэрэ 50 гаран жэлэй туршада агнуури хэхэ зуураа 68 баабгай, 20 шоно, хэдэн зуун хэрмэ барнһан байна. 1961 ондо 26 булга, 1962 оной нэгэдэхи кварталда 8 булга баряа һэн. Мүнөө үедэ агнууриин хаһа эхилжэ, ангуушан бүхэн отогтоо мордонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Б. Ошоров агнууридаа гарахын урда тээ.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

Сагай у[...]

Гидрометбюрогой [...] ёһоор, мүнөөдэр рес[...]торнай үүлэтэйшэг б[...] нютагуудта бага зэр[...]хо. Баруун хойто з[...]наар һалхилха. Улаа[...] үглөөгүүр 2—4 граду[...] үдэртөө 1—3 градус [...]хоор багсаагдана.

Октябриин 7-8-ны[...] республика дотор ба[...]тэй байха, зарим нют[...] нойтон орохо. Зүг бү[...]ханаар һалхилха. Һу[...] аймагуудта 10—15, [...]гуудта 5—10 градус [...]төө хойто аймагуудт[...] хүйтэнһөө 3 градус [...]лаарха, бусад айм[...] градус дулаан байха[...]нэ.

Редактор Ц. Ц. Ци[...]

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина [...]ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редакт[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и [...]—24-74, сельского хозяйства и советского строительст[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, [...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселько[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00575. Зак. №[...]